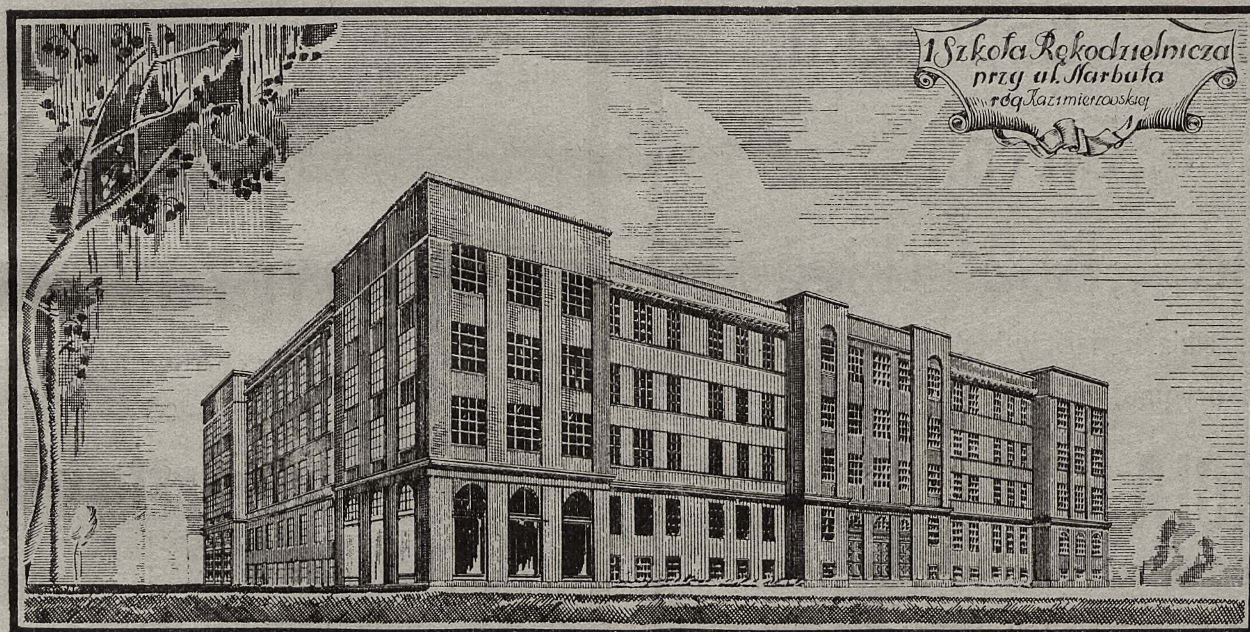
Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

BUDOWNICZY

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM PRZEMYSŁU BUDOWLANEGO

ROCZNIK IV. 1928 Nr. 10.

BIAŁA, BIELSKO, BYDGOSZCZ, CIESZYN, KATOWICE, KRAKÓW, ŁÓDŹ, LWÓW, POZNAŃ, STAROGARD, WARSZAWA, WILNO.

KAMIEŃ ŁAMANY TREMBOWELSKI CZERWONY LUB POPIELATO - SZAMOWY

dostawa w każdej ilości w cenie za wagon 10.000 kg. loco Lwów - Dworzec 200 zł.

ANTONI DUDA, LWÓW ul. Kościelna l. 8. (Gmach Izby Rękodzielniczej).

Cement Portlandzki
z wszystkich fabryk polskich
Gips „Łopuszka“
„Eternit“
Papa „Kuźnickiego“
oraz wszelkie materjały budowlane dostarczają
po oryginalnych cenach fabrycznych
BRACIA KIRSCHBAUM
Lwów, ul. Legjonów l. 29.
Telefon Nr. 36-47.

Nieprzemakalny Cement
„SICCOFIX“
wyrabiany w Polsce wyłącznie przez Goleszowską Fabrykę Portland-Cementu jest jedynym zupełnie gotowym do użytku, nieprzepuszczającym wody cementem.
Prospekty i oferty na żądanie.
Wyłączna sprzedaż
J. MAURYCY DIAMAND
Lwów, ul. Kochanowskiego 66.
Telefon 7-90.
Cement Portlandzki
z wszystkich fabryk polskich, wapno, gips, papa dachowa itp.
Ceny oryginalne fabryczne.

ŚLUSARNIA
LUDWIKA MACIEWICZA
LWÓW, UL. NIEMCEWICZA 36
(boczna BARTOSZA GŁOWACKIEGO)
WYKONUJE WSZELKIE ROBOTY
BUDOWLANE i KONSTRUKCYJNE.

ANTONI KUNZ
Spółka z ogran. odpow.
Lwów, ul. Króla Leszczyńskiego 41,
Telefon 1-96
wykonuje i dostarcza: Wodociągi i pompy wszelkiego rodzaju (parowe i budowlane), sikawki ogniowe i ogrodowe, centralne ogrzewania, wiatraki i barany hydrauliczne, beczkowozy do skrapiania ulic i asenizacyjne.

Rocznik IV. We Lwowie, 1 października 1928. Nr. 10.

BUDOWNICZY

Czasopismo poświęcone sprawom przemysłu budowlanego.

Cena abonamentu 6 złotych półrocznie.
Redakcja i Administracja: Lwów, ul. Grodzickich l. 1, III piętro — Telefon 42-88.
Konto czek. P. K. O. Warszawa Nr. 152.580.

ORGAN DELEGACJI STAŁEJ
Zrzeszeń Budowniczych i Stowarzyszeń Zawodowych Przemysłowców Budowlanych Rzeczypospolitej Polskiej.

Ceny ogłoszeń:
za jeden centymetr kwadratowy lub jego miejsce na końcu numeru 15 groszy, wewnątrz, w tekście 30 groszy, na pierwszej stronicy 40 groszy jednorazowo.
Przy najmniej 6-razowem ogłoszeniu odpowiedni rabat.

Dźwigary, żelazo betonowe, blachę czarną i pocynkowaną
poleca po cenach przystępnych i dogodnych warunkach, firma:
L. TENNENBAUM i SYNOWIE Lwów, Kazimierzowska 22.
hurtowne składy żelaza i metali Telefon 5-24, 12-16 i 12-18.
oraz dostarcza: wszelkie okucia budowlane do drzwi i okien, gwoździe, zamki, siatki na ogrodzenia, drut kolczasty, płyty kuchenne, żelazo na ankry i t. p.

BUDOWA TERENÓW I URZĄDZEŃ SPORTOWYCH.

Wykonywanie czynności i ruchów gimnastycznych, według ustalonych norm lub indywidualnie postawionego sobie zadania, niedające materjalnych korzyści, dążenie do osiągania w nich jak najlepszych wyników rozwoju kultury i sprawności fizycznej — oto pojęcie sportu we właściwem słowa znaczeniu.

Odróżnić od sportu należy profesjonalizm sportowy (zawodowstwo), gdzie cechą charakterystyczną jest pobieranie wynagrodzenia za wykonywanie ćwiczeń sportowych, choćby nawet we formie zwrotu kosztów za wydatki, podróże, stracony czas, zarobek i t. d. przy pewnych nadwyżkach, pozostających w kieszeni zawodnika.

Jedno i drugie, tak sport jak i zawodowstwo rozwijają się w ostatnich latach coraz silniej. Obok znanych z dawniejsza gałęzi sportu jak n. p.: lekka atletyka, zapasy w stylu grecko-rzymskim, dźwiganie ciężarów, szermierka, pływanie, lawntennis, kolarstwo, przybyły jeszcze: piłka nożna, rugby, piłka nożna association, strzelanie, zapaśnictwo, boks, gimnastyka, wioślarstwo, żeglarstwo, polo, hipika, pięciobój klasyczny i nowoczesny, base-ball, piłka siatkowa, koszykowa, haska hazzenna, hockey ziemny, hockey na lodzie, łyżwiarstwo, narciarstwo, curling, bobsleigh, turystyka górska, golf, kriket i t. p.

Rozumie się samo przez się, że umożliwienie wykonywania tylu różnorodnych sportów wymaga nietylko odpowiednio przysposobionych terenów i urządzeń, dla każdego z nich indywidualnie dostosowanych, ale nadto i całego szeregu budowli pomocniczych tak dla wygody sportowców jak i dla pomieszczenia widzów.

Rozwija się zatem coraz szerzej poważna gałąź specjalnego rodzaju budownictwa, wymagająca z jednej strony szczegółowej znajomości odnośnych sportów i jego potrzeb budowlanych, z drugiej strony wymagająca wykorzystania najnowszych zdobyczy techniki i ekonomji budowlanej, celem udostępnienia wykonywania sportu jak najszerszym sferom społeczeństwa. Sport na ogół wtedy bowiem dopiero może być dobrodziejstwem społecznem („w zdrowym ciele — zdrowy duch“) gdy jest dostępny dla każdego, a rzeczą wychowawców jest przezwyciężać energicznie liczne dziś jeszcze na przeszkodzie stojące trudności w rozpowszechnianiu zrozumienia i zamiłowania do sportu. Od energji w tym kierunku w znacznej mierze zależy zdrowie i tężyzna społeczeństwa — główne podwaliny bytu i niezależności państwowej.

Mamy przed sobą dzieło „Budowa terenów i urządzeń sportowych — praca zbiorowa pod redakcją Ppłk. dr. W. Osmolskiego i Henryka Jeziorowskiego z przedmową Ppłk. S. G. J. Ulrycha, dyrektora Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, wydawnictwo Głównej Księgarni Wojskowej. Warszawa, 1928 r.

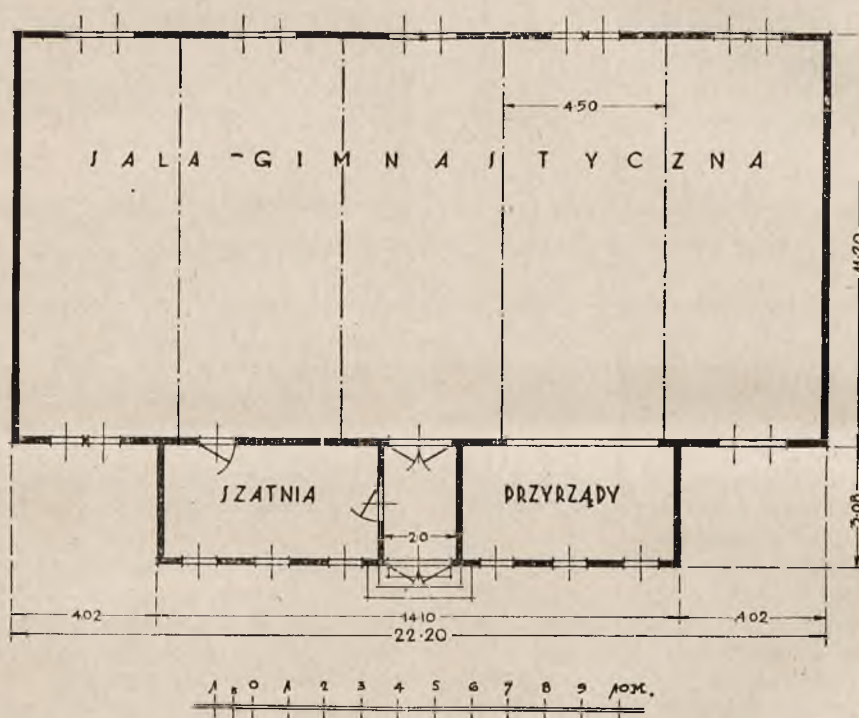
Literaturze polskiej przybyło poważne dzieło, dające wskazówki, jak należy budować i urządzać pomieszczenia pod dachem i tereny otwarte dla celów wychowania fizycznego i sportu, dzieło szczególnie cenne dla zawodu budowniczych, ze względu na coraz bardziej odczuwaną potrzebę poradnika w nowej u nas jeszcze gałęzi budownictwa.

Budownictwo sportowe — jak to słusznie zauważa inż. dr. Czesław Kłoś — znajduje się u nas dziś przeważnie w rękach sportowców i li tylko sportowców, którzy z budownictwem jako takiem mało mieli wspólnego. I dlatego właśnie należy podkreślić, że budownictwo nie jest umiejętnością ścisłą, że nie można go wtłaczać we wzory matematyczne. Przeciwnie, budownictwo jest wykładnikiem naszego życia i postępu i razem z niemi będzie zmieniało swe formy i swą wartość. Dlatego też, pisząc podręcznik o budownictwie sportowem, nie można dawać poprostu „instrukcji“, podobnie jak się n. p. daje instrukcję karmienia koni lub czyszczenia karabinu. Podręcznik budo-

wnictwa sportowego spełnia swe zadanie już wtedy, gdy przedstawi ostatnie poglądy na sprawy, poglądy nieraz niezupełnie jeszcze ustalone, nad któremi budowniczy dopiero rozważa, poglądy może nieraz między sobą sprzeczne. Dlatego też wyboru z podanego materjału może dokonać tylko budowniczy - specjalista, a będzie mógł to zrobić tem łatwiej, im więcej sport da mu sposobności do trwania w ciągłości pracy sportowo - budowlanej.

Należy więc — wedle zdania autora — wybrać wśród budowniczych specjalistów oraz firm budowlanych bardzo na razie nieliczne grono do wykonywania planów i budynków i w ten sposób wyrobić sobie niejako własnych specjalistów, którzy budownictwa sportowego nie będą się uczyli z podręczników, lecz będą sami je tworzyli. Podręcznik każdy zresztą może dać tylko orjentację w danej dziedzinie, doświadczenia nabyć można jedynie z praktyki budowlanej. A jeżeli uprzytomnimy sobie pobieżnie tylko na wstępie podane coraz silniej rozwijające się przeróżne rodzaje sportów i jeżeli uznamy poważne znaczenie społeczno- wychowawcze sportu, natenczas łatwo zrozumiemy, że tych budowniczych potrzeba będzie z natury rzeczy coraz więcej. Wtedy budownictwo sportowe będzie miało zapewniony postęp, którego będzie od niego wymagało życie sportowe i który niekoniecznie będzie musiał iść na pasku budownictwa zagranicznego.

Przechodząc do omówienia samego dzieła znajdujemy w świetnie napisanym i bogato zilustrowanym obszernym wstępie Ppłk. dr. W. Osmolskiego doskonały przegląd historyczny sportu od najdawniejszych czasów i u rozmaitych narodów oraz jego charakterystykę, wykazującą w rezultacie, że sport w życiu nowoczesnego społeczeństwa — to potrzeba obyczajowa a zarazem czynnik kultury demokratycznej.

Sala gimnastyczna na wsi.

W poszczególnych rozdziałach przedstawione są następnie szczegółowo sale ćwiczebne, ich architektura zewnętrzna, dyspozycja ogólna i rozplanowanie, program budynku i pomieszczeń, uwagi ogólne co do rozplanowania gmachu, kształty i wymiary sali gimnastycznej, szczegóły konstrukcyjne, szatnie, natryski, kąpiele, bieżnia i boisko.

Autor bardzo obszernie zajmuje się sprawą boiska sportowego, kwestją ile poświęcać miejsca pod boiska sportowe i do kogo należy obowiązek ich budowania, następnie rozmieszczeniem ich w planie regulacyjnym miasta, architekturą budowli sportowych i stadjonów, wymiarami pól boiskowych, odwodnieniem terenu, nawierzchnią i jej materjałami, kształtem geometrycznym bieżni, utrzymaniem bieżni i boiska, tudzież budową innych części boiska (trybuny, ogrodzenie, pokrycie).

W rozdziale „Korty tennisowe“ znajdujemy wskazówki co do wyboru miejsca, budowy boiska, hal zakrytych, nałożenia linji, siatek, palików, ogrodzenia pola, krzeseł, zakładów tennisowych i domów klubowych.

Krótki rys historyczny z przeszłości kąpieli dla porównania nowoczesnych urządzeń kąpielowych ze wspaniałymi wzorami starożytności — wykazuje, że teraźniejszość znajduje się i pod tym względem w powijakach, że n. p. hasła nasze o konieczności kąpieli dla szerokich warstw ludności, o które my dopiero walczymy, były w najszerszem tego słowa znaczeniu stosowane u narodów starożytnych i dopiero z upadkiem ich kultury poszły w zapomnienie. Następują opisy różnych rodzaji kąpieli, ich urządzeń i warunków jako to: natryski, kąpiele na wodzie otwartej, baseny otwarte na lądzie, kąpiele morskie, kąpiele zakryte, pożądane właściwości wody kąpielowej, i kilka przykładów budowli kąpielowych, między nimi projekt już nieco rozszerzony, gdzie publiczność, prócz sposobności do pływania, ma do rozporządzenia i większe sale gimnastyczne i odczytowe, kawiarnię i kręgielnię, którą w łatwy sposób zamienić można na strzelnicę dla broni małokalibrowej i t. p.

Tory kolarskie, motocyklowe i samochodowe, w miarę nadzwyczaj szybkiego rozwoju tego ruchu — szczególnie samochodów — nabierają coraz poważniejszego znaczenia. Wyścigi samochodowe, osiągające rekordowe szybkości 300 *km* i więcej na godzinę, wymagają torów zupełnie specjalnych. A jednak budowa torów dla samochodów jest dziś w stadjum gorliwego rozważania, pozatem jednak rzadkością, a zasady, jakie by w tym kierunku powinny panować są mało ustalone i niepewne, tem więcej — pola do popisu dla budowniczych (por. wzmiankę co do referatu budowniczego inż. Ernesta Martina „Sprawa znaczenia komunikacji i budowy dróg“ na Kongresie Budowniczych w Bernie Mor. w *„Budowniczym“* Nr. 9 str. 2).

Bardzo starannie opracowany jest także dział traktujący o obozach letnich. Względy na wybór miejsca i okolic, następnie gruntu, wody do picia i kąpieli, rozplanowanie obozu, budynki pomocnicze i t. p. naznaczone są bardzo trafnie.

Działy: domy wycieczkowe, schroniska turystyczne, tory saneczkowe i bobsleighowe wykazują, jak znaczny postęp osiągnęliśmy na tym polu w kilku latach ostatnich. Za pierwsze górskie schronisko w nowoczesnem tego słowa znaczeniu uznać można właściwie dopiero budynek na hali Gąsienicowej, wzniesiony w r. 1925 z inicjatywy Oddziału Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. Bardzo wiele jest tu jeszcze do zrobienia i bardzo cenne są wskazówki w kierunku doboru miejsca, nie niszczenia zabytków geologicznych i t. p.

Do najpoważniejszych działów zaliczyć należy te, które zajmują się strzelnicami i torami do zawodów konnych. Znajdujemy tam szczegółowe opisy strzelnic dla broni pociskowej o wielkiej donośności i sile działania pocisku, hal strzelniczych, strzelnic dla broni małokalibrowej, opisy ich budowy i urządzeń następnie opisy ujeżdżalni, torów otwartych, ogólną charakterystykę przeszkód, ustawiania przebiegów, ujeżdżalni krytych, trybun i stajni.

Sumienny Budowniczy

poleca swoim klijentom tylko najodpowiedniejszy materjał do krycia dachów.

Materjał ten ma być wytrzymały, absolutnie szczelny, o estetycznym wyglądzie, łatwy do lutowania, wymiany i reperacji

Materjałem tym jest

blacha cynkowa

walcowana z czystego cynku, produkowanego w krajowych hutach.

INFORMACJI UDZIELA:

BIURO ROZDZIELCZE ZJEDNOCZONYCH POLSKICH WALCOWNI BLACHY CYNKOWEJ w KATOWICACH, UL. WOJEWÓDZKA 58.

Z kolei następują opisy ogrodów Jordanowskich, przeróżne ich typy i sposoby rozmieszczania w planach miast ogrodów dla dzieci.

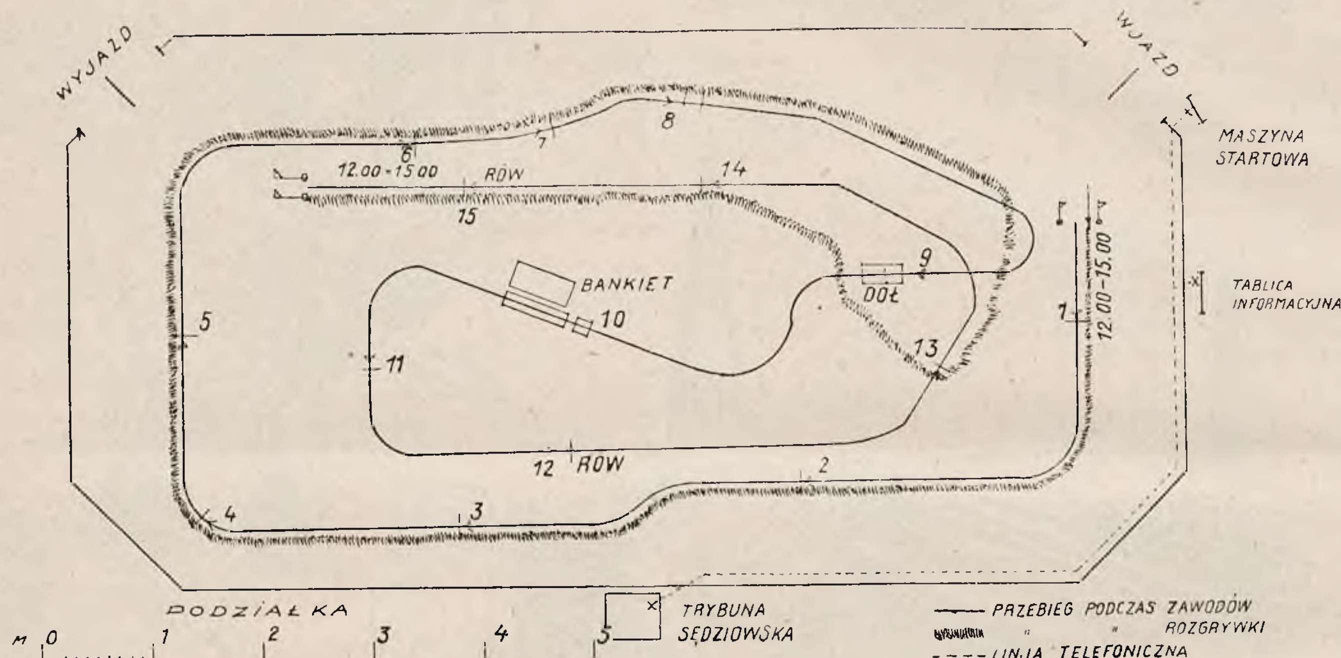
Bardzo szczegółowo opracowany i bogato zilustrowany jest dział przystani i basenów wioślarskich, ich podział i łączność z turystyką, ewentualnie sekcją żeglarską i pływacką, wymagających odpowiednio do tego obszerniejszych pomieszczeń i rozleglejszych urządzań na lądzie i na wodzie. Na ogół wioślarstwo u nas w porównaniu z zagranicą mało jeszcze rozwinięte, wobec czego trudno opracować projekt wzorowej przystani wioślarskiej. Mimo to jednak podanych jest kilka wzorów — jako podstawy przy projektowaniu.

Budowa skoczni narciarskich, ich części składowych, cechów konstrukcyjnych i typów zamykając dzieło bardzo poważnym elaboratem o wysokim poziomie naukowym (metoda punktów charakterystycznych, metoda Straumanna, obliczenie toru lotu, szybkości lądowania, o kącie lądowania i kącie nachylenia zeskoku, praktyczne zastosowania teoretycznych rozważań i obliczeń).

z druku. Autorami poszczególnych jej działów są najwybitniejsi znawcy różnych dziedzin naszego sportu i budownictwa sportowego, a mianowicie: Ppłk. dr. Osmólski, dr. inż. Kłoś, P. Kurnicki, dr. Orłowicz, J. Makarczyk, S. Facher, płk. S. G. Pieniążek, rtm. L. Kon, gen. Sochaczewski, W. Prażmoska, inż. A. Loth i kpt. Loteczka.

Każdy dział zawiera projekty wszelkich urządzeń sportowych, od najskromniejszych do najdoskonalszych wraz z ich kosztorysami. Objętość książki z górą 600 stron dużego formatu oraz około 500 planów, rysunków i ilustracyj. Ze względu na fachowe, niezwykle obszerne, oparte na najnowszych zdobyczach techniki ujęcia tematu, wspaniałe to dzieło zwróci niezawodnie na siebie uwagę oddziałów wojskowych, ośrodków w. f. i p. w., komitetów rozbudowy, magistratów, szkół, klubów sportowych, sejmików, bibljotek oraz wszelkich zainteresowanych władz i instytucyj zarówno w kraju jak i zagranicą.

Należy z uznaniem podkreślić, że Główna Księgarnia Wojskowa dołożyła wszelkich starań, by szata zewnętrzna dzieła była istotnie pod każdym względem bez zarzutu.

Tor do zawodów konnych.

Resumując, należy stwierdzić co następuje:

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że sport odgrywa dziś doniosłą i potężną wprost rolę w życiu zarówno jednostki jak i całego społeczeństwa. Do uprawiania jednak sportu przez ogół potrzeba kilku warunków, przedewszystkiem zamiłowania do niego zarówno wśród młodzieży jak i dorosłych, zrozumienia jego potrzeby i konieczności ze strony kierowników życia zbiorowego, wreszcie całego szeregu urządzeń materjalnych, pomieszczeń, terenów. Nie wystarczą tu pierwsze lepsze place lub szopy. Tereny i urządzenia te powinny być tak zaprojektowane i wybudowane, aby ich rozmiary oraz forma architektoniczna odpowiadały potrzebom danej gałęzi sportu, aby przyciągały swym ładnym wyglądem, wreszcie aby mieściły się w ramach możliwości finansowych danego społeczeństwa lub jego odłamu. Urządzeń tych powinno być jak najwięcej, aby umożliwić ogółowi korzystanie z dobrodziejstw sportu. U nas, niestety, budownictwo sportowe jest w początkowem stadjum rozwoju. Literatura z tego zakresu jest bardzo uboga, zarówno w języku polskim jak i obcych. To też niezwykle doniosłym faktem jest ukazanie się na półkach księgarskich fundamentalnego dzieła powyżej omówionego, które niedawno wyszło

W tym celu nie szczędzono kosztów ani na bezdrzewny papier, ani na rysunek i okładkę, ani na dobór farb drukarskich i t. p. To też można powiedzieć, biorąc książkę do ręki, iż przedstawia się ona imponująco.

Literatura: E. Schmidt: Sportanlagen, Berlin, 1913 r. — K. Stelz: Schulturnhallen, Berlin. — P. W. Scharoo, Jan Wils: Gebäude und Gelände für Gymnastik Spiele und Sport. — Tyršuv dum. Wydanie Zw. Sokoła czeskiego. Praga, 1925 r. — Gymnasium Construction, Narragansett Machine Co New York, 1919 r. — Übungsstättenbau. Deutscher Reichsausschuss für Leibesübungen. — Dr. W. Schütz: Die neuzeitliche Turnhalle. — Inż. dr. Czesław Kłoś: Boiska sportowe. — Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy. 1923 r. — The fifth Olimpiad of Stokholm, 1912 r. Oficial Report. — Diem-Seiffert: Sportplatz und Kampfbahn. — Dr. Karl Wolff: Oeffentliche Bade- und Schwimmanstalten. Berlin, 1923. — Inż. E. Strug i T. Semadeni: Sport wodny, 1926 r. — H. S. Curtis: The practical conduct of play. New York 1925 r. — „Education through play. New York, 1926“. — Playmovement and its significance. New York, 1917 r. — Joseph Lee: Play and playgrounds. New York, 1927 r. — Dr. Hegemann: Der Städtebau

ZJAZD PRZEMYSŁOWCÓW BUDOWLANYCH W EISENACH

przeciw budowaniu we własnym zarządzie gmin — za zjednoczeniem w przemyśle budowlanym.

W dniach od 1—4 września br. odbył się w Eisenach zjazd budowniczych i przemysłowców budowlanych niemieckich z udziałem licznych reprezentantów władz państwowych i samorządowych, oraz partji i związków politycznych.

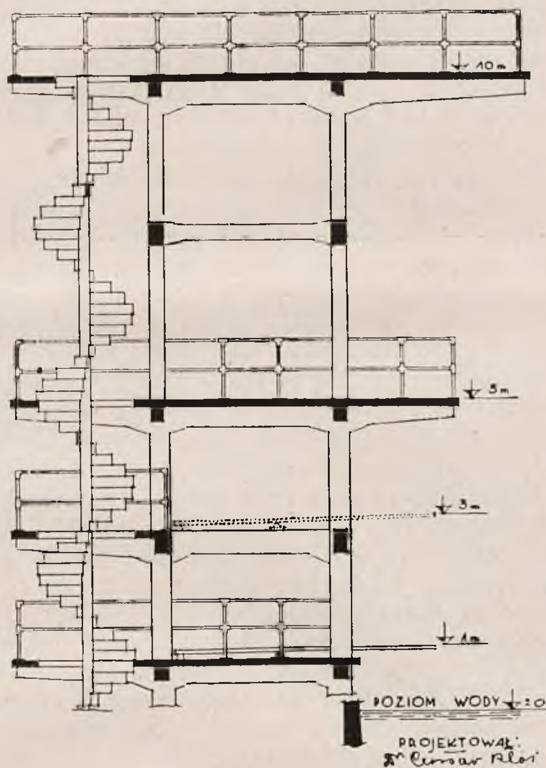
W referacie *„Kwestje budowlano-gospodarcze obecnej doby“* zobrazowano szczegółowo położenie dzisiejsze przemysłów budowlanych. Z naciskiem podkreślano, że niestety ani ustawodawstwo ani administracja nie troszczą się tak o budownictwo jakby się mu to słusznie należało. Polityka mieszkaniowa lat ostatnich nie sprzyjała budownictwu. Pospieszniejsze a systematyczne usuwanie przymusowej gospodarki stanowi naczelny postulat przemysłu budowlanego. Jak długo zniesienie gospodarki przymusowej nie jest możliwem, tak długo należy brać w obronę prywatny przemysł budowlany i to w całkiem innych rozmiarach jak to miało dotychczas miejsce w zakresie udzielania hipotek z podatku domowo-czynszowego. Nie można się bezwarunkowo godzić na to, by fundusze te w całości konsumowały zrzeszenia budowy mieszkań o charakterze użyteczności publicznej.

Najostrzej jednak zwalczać należy wykonywanie budów we własnym zarządzie gmin, dokonywane z pomijaniem prywatnego przemysłu budowlanego. Tego rodzaju postępowanie kolliduje z postanowieniami art. 164 konstytucji państwowej.

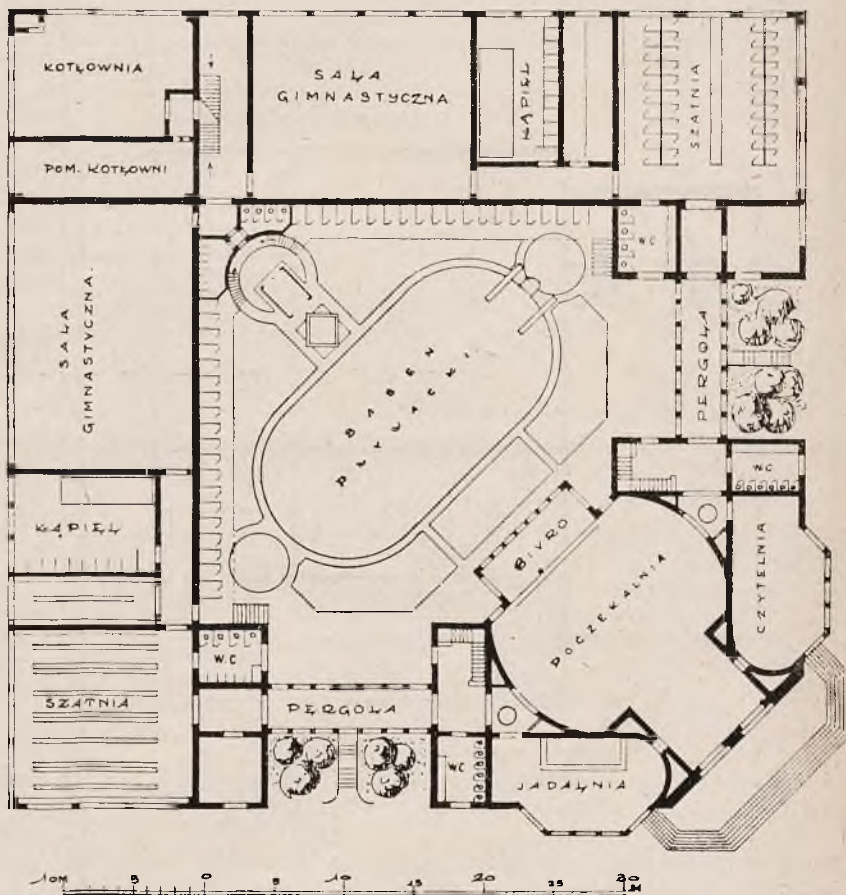
Wymaganiem nie cierpiącem zwłoki jest następnie reforma podatków bezpośrednich.

Następny referat *„Ochrona pracy w przemyśle budowlanym, z uwzględnieniem nowoczesnych urządzeń i metod pracy“* wysunął na pierwszy plan żądanie skutecznej ochrony siły pracy, jako najważniejszego czynnika w produkcji. Niestety, ani pracodawcy ani pracobiorcy w praktyce nie zdają sobie sprawy z ważności tej kwestji. Zadaniem związków zawodowych winno być stałe pouczanie o niebezpieczeństwach, jakie zagrażają w wypadkach nieprzestrzegania przepisów ochronnych. Referent wymienił cały szereg nowości w dziedzinie środków do skutecznego zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom.

Dr. Fröhlich, Berlin, syndyk Związku niemieckich budowniczych, przemawiał na temat *„Zasady polityki związków i zrzeszeń niemieckich przemysłowców budowlanych“*. Zadania, jakie mają na celu związki, będące korporacjami prawa publicznego, stanowią zarazem także i wskazania dla ich polityki. Wobec rozbicia, jakie niestety zaobserwować można wśród przemysłu budowlanego, należy jako pierwsze żądanie postawić dążenie do silnego zjednoczenia. Praca w tym kierunku będzie głównym zadaniem związku, jako rzecznika interesów zawodu i stanu budowniczych.

Wieża do skoków z żelbetu (przekrój).

Szczegół domu sportowego (rzut parteru).

W chwili, gdy przemysł budowlany zabiega o uregulowanie tytułu zawodowego budowniczego w drodze powszechnie obowiązującej ustawy państwowej, żądanie powyższe nie jest bynajmniej sobkostwem, ale nakazem samozachowawczym. Kto ma wykonywać budowle, posiadać winien w pełnej mierze potrzebne ku temu wiadomości i doświadczenia. Wyszkoleniu młodego pokolenia poświęcić należy jak najwięcej uwagi.

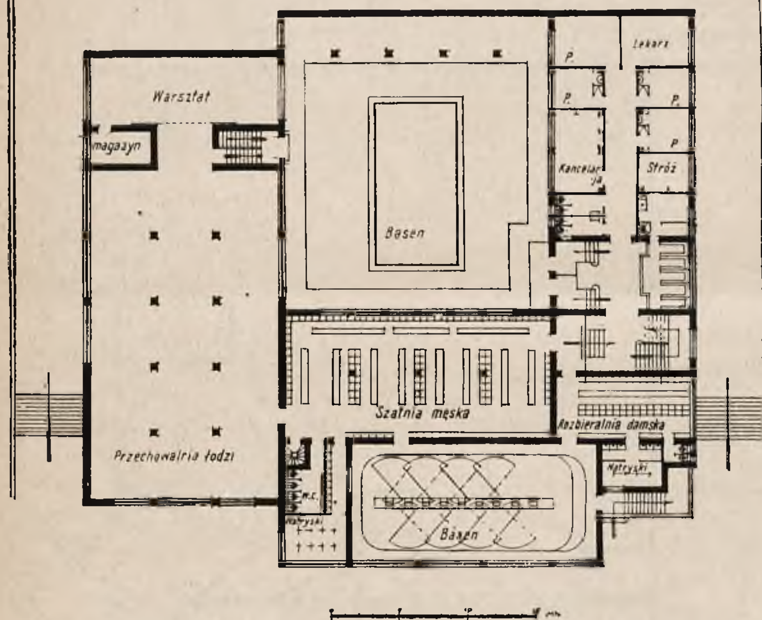
Dla przeprowadzenia wszystkich tych zadań w praktyce niezbędną jest ścisła współpraca ze związkami pokrewnymi niemieckiego rękodzieła i przemysłu.

(„Bauwelt“).

KULTURALNA I GOSPODARCZA PRACA BUDOWNICZYCH RZECZYPOSPOLITEJ CZECHOSŁOWACKIEJ.

Wykład budowniczego Inż. Hawlen'y na odbytym niedawno Kongresie budowniczych w Bernie Morawskiem na powyższy temat stanowi obszerne przedstawienie problemu uregulowania sprawy zawodowych uprawnień stanu budowniczych. Sprawa ta jest tak ważną, że zanim jeszcze wydanym będzie obszerniejszy memorjał z ogółu spraw na Kongresie Berneńskim poruszonych, podajemy ją tu osobno w streszczeniu za czasopismem „Deutsche Baumeisterzeitung“.

Mało spotyka się rzeczywiście reprezentacji stanowych w Rzeczypospolitej — powiada autor we wstępie swego przemówienia — któreby zebraniom swoim taką przypisywały wagę i znaczenie jak to obserwować można od lat u budowniczych. Długie lata przed wojną panował wśród stowarzyszeń budowniczych bardzo ożywiony ruch, zorganizowany w Czechach przed laty 21 w związku centralnym czeskim i w założonej następnie „Delegacji Stałej budowniczych austrjackich“. Centralne te reprezentacje stanowe musiały już ze samych tylko względów organizatorskich urządzać regularnie zebrania członków swoich bądź to z całego państwa, bądź też z krajów a nawet okręgów pojedynczych w tym celu, by im przedkładać do załatwienia ważniejsze sprawy dotyczące kwestji zawodowych. Zwyczaje te przejęły po przewrocie w roku 1918 organizacje zawodowe czechosłowackie w pełnym ich ówczesnym a bardzo znacznym już rozwoju i w r. 1920 odbył się w Pradze pierwszy ich ogólny zjazd.

Projekt domu sportowego Akadem. Związku sportowego w Warszawie (rzut przyziemia).

Tematem obrad były zagadnienia nietylko natury technicznej ale także i kwestje gospodarcze i kulturalne, celem ustanowienia wytycznych linji dla przyszłej swej działalności — dostosowanej do nowych warunków ogólnopaństwowych.

Od tego czasu zgromadzają się budowniczowie całej Czechosłowacji regularnie co 4 lata ażeby dotrzymując wiernie tradycję z lat ubiegłych radzić nad tem co już do wzięcia pod obrady dojrzało z minionego kwadrjenjum jakoteż ażeby ustalić program na następne 4-lecie. W tym trybie rozwojowym zebrało się w r. 1924, 2-gie Walne Zebranie budowniczych, tym razem już nietylko czeskich i słowackich ale także i niemieckich, przez co stwierdzono dokumentnie, że w sprawach i w życiu zawodowem uznają oni zgodnie jak najściślejszą wspólność a zarazem i silną wolę do intenzywnej pracy dla rozkwitu i postępu budownictwa na całym obszarze C. S. Rp.

Zebranie Berneńskie (1928) odbyło się po upływie dalszych 4 lat wśród okoliczności szczególnie ważnych dla ogółu budowniczych Czechosłowacji. Jest to bowiem rocznica dziesięciolecia odzyskania niepodległości państwowej. Odbyło się więc zebranie w drugiej stolicy kraju w Bernie Morawskiem, gdzie równocześnie zebrały się wszystkie zawody z całego państwa bez różnicy narodowości, aby dać dowód kulturalnej dojrzałości niezawisłego państwa.

Nie dziw zatem, że i budowniczowie czechosłowaccy skorzystali z tej niezwykłej sposobności, by obligatoryjny swój zjazd na ten rok przypadający zorganizować właśnie w Bernie Morawskiem, miejscu wystawy dla współczesnej kultury, gdzie we własnym pawilonie pracowicie zebrali wszelkie dowody mające wykazać publicznie, że także i praca budowniczych stanowi krystalizacyjną komponentę ogólno-państwowej kultury, oraz że budowniczowie w chwili pamiętnej rocznicy odzyskania niepodległości państwowej, poczuwają się do obowiązku podporządkowania własnych interesów potrzebom ogólnym rodzimego budownictwa, co uznają za jedno z najważniejszych postulatów gospodarczego i społecznego życia — zgodnie z doświadczeniami ostatniego dziesięciolenia.

Mowca powitał następnie jako objaw szczególnie radosny i zadowalający tę okoliczność, że w zjeździe Berneńskiem 1928 — uczestniczą już także i koledzy zawodowi z zagranicy — złączeni dawnymi węzłami stanowych wspólnych dążności, pochodzących nietylko ze wspólnych nakazów techniki, ekonomji, troski o egzystencję ale łączący się szczególnie także i wspólną kulturą — budowniczych, tj. tą kulturą, której piastunką przez wieki całe byli w całym słowa znaczeniu — budowniczowie.

Jak bowiem niemożliwem jest, krępować postępu kultury granicami politycznymi, taksamo wymaga także i kultura budowniczych jednolitej pracy na całym obszarze, gdzie ta kultura wyrosła i zakwitła, szczególnie gdy się zważy, że czasy dzisiejsze nie doceniają tych korzyści kulturalnych, jakie przyniosła kultura budowniczych tym krajom środkowo-europejskim, gdzie ustawodawstwo techniczne, zbudowane na odmiennych podstawach, jak w Europie zachodniej — dozwalając zupełną swobodę w pracy budowlanej, wytworzyło stan, który teraz dopiero przez odpowiednie normy prawne ma być uregulowany, jak to widzimy dziś w Włoszech, w Anglji, a nawet i w Niemczech.

W innych krajach tytuł „Budowniczy“ nie znaczy tosamo co w krajach t. zw. sukcesyjnych Monarchji Austrjacko-Węgierskiej; gdzieindziej praca budowniczowska wyposażona jest dźwięczniejszymi tytułami: inżynier, architekt, i t. p. jakkolwiek trudno by było udowodnić, że się z tymi pozornie wyższymi tytulaturami łączą także i wyższe wymagania co do pracy takiego technika w porównaniu z „budowniczym“ nie potrzebującym się doprawdy wstydzić, że pracując dla powszechnego dobra, uważanym jest wedle obowiązujących u nas dotąd ustaw austrjackich, za przemysłowca. Okoliczność ta jednak wywołała po wojnie, a zatem w okresie demokracji, taki skutek, że zaczęto w pewnych sferach na tytuł „budowniczego“ spoglądać z góry a w następstwie tego także i pracę budowniczego oceniać z wyniosłego stanowiska i w tym duchu, że praca ta traci na zaszczytach a więc także i na wartości dlatego, ponieważ budowniczego wedle ustawy zalicza się do przemysłowców.

Pożałowania godnym jest fakt, że takie zdania i zapatrywania niestety także i w niektórych wysokich urzędach państwowych znalazły posłuch, oraz że wskutek tego przy odnośnych pertraktacjach o postulaty kulturalne budowniczych, odmawiano temu najstarszemu i pomiędzy technikami stanowczo najbardziej zasłużonemu stanowi zawodowemu prawa do wykształcenia akademickiego li-tylko z tego powodu, że w głowach jednostek zagnieździło się przekonanie, jakoby szkoły wyższe zasadniczo nie były przeznaczone do kształcenia stanu przemysłowców.

Jakkolwiek takie pojmowanie sprawy w szeregach budowniczych wywołało wzburzenie i pożałowanie, to jednak nie mogą oni oceniając sytuację ogólnie czuć się dotknięci, albowiem rozumieją, że zapatrywania powyższe źródło swoje mają jedynie tylko w dążeniu naśladowania tytułów w tych krajach, gdzie słowo „budowniczy“ albo wcale nie jest znane, albo zupełnie inne ma znaczenie jak u nas, w krajach Europy Środkowej, a szczególnie w krajach, tworzących dziś Rzeczpospolitą Czechosłowacką. Zapatrywania te powodowane są albo brakiem znajomości historji rozwoju zawodu budowniczych, albo też zbytnią osobistą zarozumiałością. W danym wypadku bowiem nie rozważa się wewnętrznego znaczenia czynności budowniczego, lecz tylko sam jego tytuł i jego charakter przemysłowy, będący przecież tylko następstwem obowiązującego ustawodawstwa.

Dla sfer w ten sposób sądzących wydaje się oczywiście właściwszem, by pracę, znaczenie i uprawnienia dotychczasowego budowniczego objęła inna grupa zawodowa techników, o bardziej napuszystych tytułach jak tytuł „budowniczy“, przypominający szczególnie tak w niemieckim jak i czeskim języku, zwłaszcza w niewolniczem tłómaczeniu tego słowa „budowniczy“ — „majstra“ czcigodnych cechów rzemieślniczych, na którego to sfery nie dostatecznie z rzeczą obeznane lub uprzedzone z góry patrzą, albowiem zapominają, że nie byłoby dziś ani fabryk, ani wspaniałych nowoczesnych technicznych przedsiębiorstw, gdyby rozwój produkcji, szczególnie w zawodzie budowlanym nie był przeszedł drogą średniowiecznych cechów, tej jedynej i prawdziwej kolebki przemysłu i kultury budowlanej, dzisiejszej dumy naszej.

Już na pierwszym zjeździe w Pradze w roku 1920 spełnił referent miły dlań obowiązek ogłaszając w czasopiśmie zawodowem „Stavitelské Listy“ artykuł „Nieco o rozwoju historycznym naszego zawodu“, wykazując w niem, że budowniczowie czescy mają pełne prawo spoglądać z dumą na swą pełnej chwały przeszłość zawodową. Setki i tysiące pomników budownictwa rozsypane po naszych ziemiach wzbudzają zapał pięknym swym wyglądem, powagą swego wieku, śmiałością koncepcji, gruntownością techniki — podziwiamy je i zachwycamy się niemi, ale nie zawsze i nie wszyscy pamiętamy o tem, że to są dzieła „mistrzów“ („majstrów“), że dla tych mistrzów szczytem wszelkiego uznania ich zdolności i ich zawodowej twórczości był ten właśnie tytut. (C. d. n.).

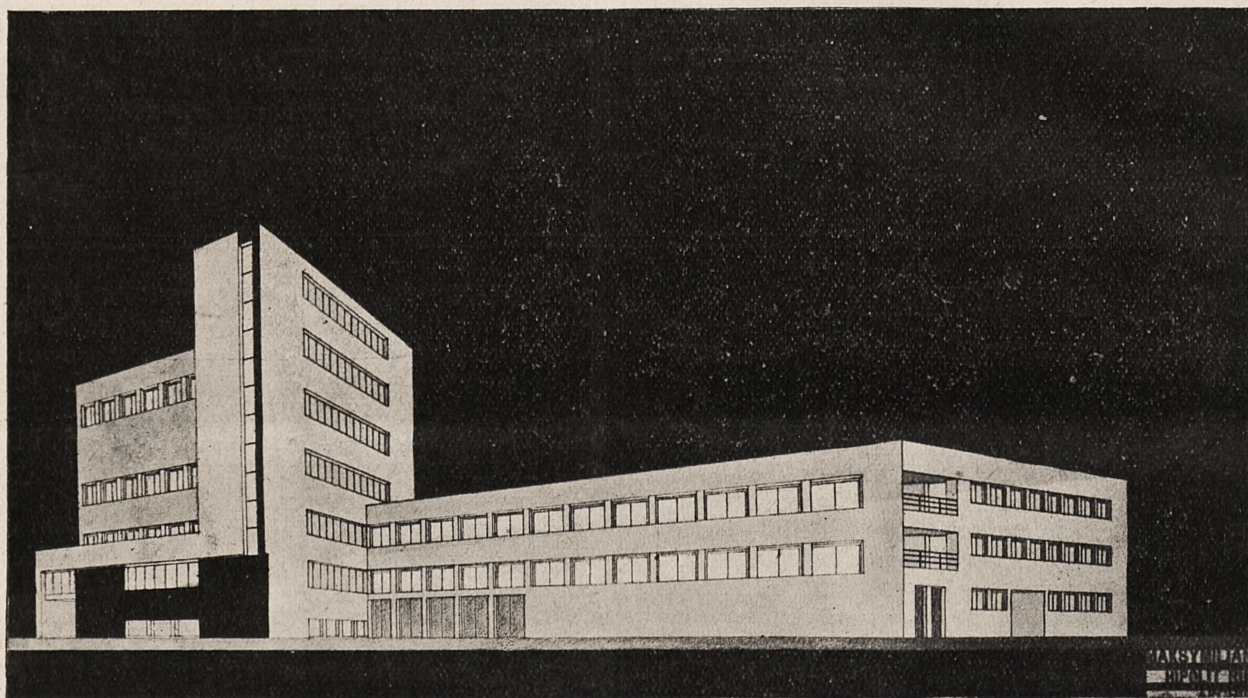
RUCH BUDOWLANY.

Roboty zamierzone i rozpoczęte względnie prowadzone w dalszym ciągu.

Roboty publiczne w całym kraju:

Wykonanie stolarszczyzny budowlanej (354 sztuk okien drewn. i 307 sztuk drzwi drewn.) do budynków wznoszonych w r. b. w Nadleśnictwach Dyrekcji Białowieskiej (26/IX. 1928), buduje Dyr. Lasów Państw. w **Białowieży,** — budowa 2-piętr Domu Ludowego w **Borysławiu** (24/IX. 1928), buduje Komitet Wykonawczy, oraz wykonanie budynków rzeźni miejskiej tamże (20/IX. 1928), buduje Magistrat, — instalacja centr. ogrzew., wodociąg., kanaliz. i oświetlenia elektr. w budującym się gmachu Biura projektu meljoracji Polesia w **Brześciu n/B.** (26/IX. 1928), buduje Biuro; budowa filtra biologicznego tamże oraz 3 posterunków Policji Państw. w **Chutorach Merlińskich,** w **Czołońcu** i w **Wojtkiewiczach** (20 IX. 1928), buduje Dyrekcja Robót Publ. w Brześciu n/B., — roboty murarskie, ciesielskie, dacharskie i blacharskie przy budowie nowego kościoła parafjalnego w **Lutowie** pow. Sępoliński (24/IX. 1928), buduje Państw. Urząd Budownictwa Naziemnego w Chojnicach, — instalacja oświetl. elektr., urządzeń alarmowych, centr. ogrzewania i wentylacji wyciągowej oraz instal. wodociąg. i kanaliz. w budującym się gmachu Banku Gosp. Krajowego Oddział w **Gdyni** (25/IX. 1928), — wybudowanie i kompletne urządzenie zakładu elektrowni w celu oświetlenia całego terenu uzdrowiska **Jaremcze,** stacji wodnej i głównej linji wodociągowej ze studniami ulicznemi, skanalizowanie całego terenu z proj. odczyszczalni zużytych wód (30/IX. 1928), buduje Komisja klimatyczna Jaremcze, rozbudowa gmachu Dyrekcji Rob. Publ. w **Kielcach** (24/IX. 1928), wykonanie sklepień w gmachu Seminarjum nauczycielskiego w **Ostrowcu** (25/IX. 1928), — budowa gmachu Urzędu Skarbowego i Kasy Skarbowej w **Sosnowcu** (27/IX. 1928), buduje Dyrekcja Robót Publ. Kielce, — budowa 3-klasowej szkoły w **Koconiu** pow. Maków (22/IX. 1928), buduje Gmina, — wykonanie kotłowni i komina przy budowie gmachu kliniki ginekologiczno-położniczej w **Krakowie** (8/IX. 1928), buduje Dyr. Rob. Publ. Kraków, — remont instal. światła elektr. w koszarach im. jen. Bema w Krakowie (10/IX. 1928); budowa wozowni tamże, oraz w koszarach im. Poniatowskiego (14/X. 1928); remont budynków R. Z. Ż., (12/IX. 1928); roboty mur., dek., cies., stol., blach., ślus., malar., pokostn., szklar. i kafl. w koszarach krakowskich (15/IX. 1928); remont budynków Strzelnicy w **Prądniku Czerwonym** (17/IX. 1928); roboty budowlane przy budowie lotniska 2 p. lotniczego w **Rakowicach** 1) instal. wodociąg. w koszarach im. gen. Nullo, Chodkiewicza i Poniatowskiego, 2) instal. elektr. w warsztatach przy hali montażowej (25/IX. 1928); dostarczenie i zmontowanie windy osobowej w wojskowem Sanatorjum w **Zakopanem,** oraz wyłożenie płytkami marki „Rako“ ścian i podłóg w temże Sanatorjum (20/IX. 1928), buduje 5 Okr. Szefostwo Budownictwa Kraków, — roboty budowlane remontu kapitalnego w **Równem** (2 magaz. i garaż) oraz w **Dubnie** (magazyn, łaźnia, stajnia), remont kapitalny urządzeń wodociąg. w koszarach na Górce w **Kowlu** (12/IX. 1928); remont kapitalny w **Lublinie,** Obóz Zachodni w budynkach Nr. 1 i 2 (25/IX. 1928), buduje 2 Okr. Szef. Budown. Lublin, — we **Lwowie:** roboty budowlane przy budowie domku portjera Zakładu dla dzieci, ul. Kadecka (7/IX. 1928), buduje Magistrat; wykonanie central. ogrzewania nowej wozowni tramwaj. oraz budynku administracyjnego przy ul. Gródeckiej (14/IX. 1928), buduje Dyr. Miejskich Zakładów Elektrycznych; wykonanie budowy komina fabrycznego 32 *m* wys. a 11 *m* średnicy w świetle przy ul. Ujejskiego 5 (1/X. 1928), buduje Komitet budowy Laboratorjum Maszyn. Politechniki Lwowskiej: remont kapitalny w budynku posejmowym Uniwersytetu J. K. oraz w budynku administracyjnym w ogrodzie botanicznym U. J. K. na Cetnarówce, roboty ciesielskie w Państw. budynku seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego w **Jaworowie,** buduje Państw. Zarząd Architektoniczno-Budowlany we Lwowie, — budowa pawilonu reprez. król. stoł. m. Lwowa na P. W. K. w **Poznaniu** (12/IX. 1928), buduje kierownictwo budowy, — budowa 3-piętr. budynku mieszkalnego na stacji **Przemyśl** (26 IX. 1928), buduje Dyr. Kolei Państw. Lwów, — urządzenie światła elektr. w bu-

dynku koszarowym Nr. 2 na lotnisku w **Skniłowie** (7/IX. 1928), roboty przy budowie kanału wód opadowych tamże (17/IX. 1928), oraz budowa 2 przepustów kolejowych tamże 20/IX. 1928), buduje 6 Okr. Szefostwo Budown. Lwów, — budowa Posterunku Policji Państw. w **Praszce** pow. Wieluńskiego (12/IX. 1928), wymiana kotła dla ogrzewania centralnego w Gmachu Państw. Gimnazjum im. Kopernika w **Łodzi** (20/IX. 1928), buduje Dyr. Robót Publ. Łódź, — budowa domów mieszkalnych dla nauczycieli w Szkole rolniczej w **Czarnocinie**, buduje Wydział powiatowy Sejmiku Łódzkiego, — budowa Posterunku Policji Państw. w **Mochylanach** pow. Zdołbunowskiego (20/IX. 1928), roboty budowlane oddziału Państw. Banku Rolnego w **Łucku** przy ul. Piłsudskiego (szczegóły Bk. w Warszawie) (28/IX. 1928), budowa magazynu tytoniowego murowanego o kubaturze około 750 m^3 na st. Łuck (27/IX. 1928), buduje Dyr. Rob. Publ. Łuck, — elektryfikacja miasta **Nowego** pow. Świecie, budowa stacji transformatorowej i sieci nisko-napięciow.-trójfazowej oraz oświetlenie ulic (10/IX. 1928), buduje Magistrat, — budowa II-piętr. gmachu Izby Skarbowej w Radomiu, — budowa szkoły powszechnej 7-klasowej w **Różynie** pow. Kowelskiego (około 5.000 m^3) (7/IX. 1928), — roboty ziemne i murarskie przy budowie gmachu Dyr. Lasów Państw. w **Siedlcach** (15/IX. 1928), buduje Komitet, — remont kapitalny centralnego ogrzewania w Państw. Gimnazjum żeńskiem w **Tczewie** (14/IX. 1928), buduje Państw. Urzad Bud. Naz. Starogard, — roboty ziemne, murarskie (asfaltowe) i żelbetowe przy budowie gmachu Dyrekcji Lasów w **Toruniu** (11/IX. 1928), buduje Dyr. Lasów Państw. tamże, prace ziemne, żelbetowe, murarskie i ciesielskie przy budowie gmachu Sądu Apelacyjnego, (11/IX. 1928), buduje Państw. Urząd Budown. Naziem. Toruń, — w **Warszawie**: remont kapitalny dachu gmachu senatu przy ul. Wiejskiej (17/IX. 1928), buduje Komitet wykon. przebudowy gmachu Senatu; wykonanie robót malarskich w gmachu Centrali P. K. O. przy ul. Jasnej 9 (10/IX. 1928), buduje Pocztowa Kasa Oszczędności; roboty związane z budową w stanie surowym części internatu dla Metropolji Prawosławnej przy ul. Wileńskiej i Targowej na Pradze (24/IX. 1928), buduje Urząd Budowy gmachów

Gmach urzędu pocztowo-telegraficznego we Włocławku.
Projektowali architekci: Maksymiljan Goldberg i Hipolit Rutkowski.

w **Nowogródku** (12/IX. 1928), buduje Dyr. Rob. Publ. tamże, — w **Poznaniu**: prace przy budowie stacji transformatorów na terenach zachodnich dla P. W. K., wykonanie kanalizacji i instal. wodociągowej w pawilonach: Spożywczym, Maszyn rolniczych, Organ. rolniczej, Prod. roślinnej, instal. elektryczna w westybulu Hali włókienniczej i Hali ciężkiego przemysłu (7/IX. 1928), prace ziemne, murarskie, ciesielskie, stolarskie, szklarskie, malarskie i dekarskie dla pawilonu prod. zwierzęcej (10/IX. 1928), dla dwóch pawilonów handlowych (14/IX. 1928), oraz dla pawilonu bazarowego (18/IX. 1928), prace ziemne betonowe i żelazo-betonowe fontanny w Parku Wilsona (15/IX. 1928), prace malarskie przy pawilonie handlowym i przemysłowym na terenie Targu Pozn. (17/IX. 1928), buduje Dyrekcja P. W. K.; wykonanie ślepej podłogi i podbetonu ze strychem do gmachów Chemji i Anatomji Uniw. Poznańskiego (25/IX. 1928), buduje Państw. Inspekcja Budowlana, — wykonanie 3 budynków dla posterunków drożniczych na linji **Strzał ków—Poznań** (22/IX. 1928), buduje Dyr. Kolei Państw. w Poznaniu, — budowa 2-piętr. gmachu samorządowego w **Przemyślanach** (18/IX. 1928), buduje Wydział Powiat., — budowa przepustu betonowego na *km* 12.607 linji **Rejowiec—Rawa Ruska** (26/IX. 1928), buduje Dyr. Kolei Państw. państw.; roboty malarskie: klejowe i olejne dla domu urzędników państwowych przy ul. Topolowej (5/IX. 1928), instal. centr. ogrzew. sali gimnastycznej gimnazjum im. Lelewela przy ul. Złotej 53 (6/IX. 1928), budowa piętrowego gmachu Urzędu Skarbowego: w **Sochaczewie** (14/IX. 1928), w **Radzyminie** (17/IX. 1928), buduje Dyrekcja Robót Publicznych, Warszawa; budowa budynku stacyjnego kolei wąskotorowych w **Dobrem**, wykonanie i montaż z materjałów firmy około 200 tonn konstrukcji żelaznej dla III. serji robót przy budowie wiaduktu nad ul. Piłsudskiego w **Sosnowcu** (1/X. 1928), buduje Dyr. Kolei Państw., Warszawa, — w **Wilnie**: budowa gmachu dla zakładu Anatomji Opisowej i Histologji U. S. B. (12/IX. 1928), roboty remontowe w gmachu przy ul. Botanicznej 4 (Szkoła Przemysłowo-Hadlowa Żeńska) (17/IX. 1928), budowa gmachu sądu grodzkiego, 9008 m^3 (22/IX. 1928), roboty wodociągowo-kanalizacyjne i budowlane w posesji rządowej przy ul. Gaona 12 (18/IX. 1928), wykonanie ogrodzenia na posesji przy ul. Sołtańskiej Nr. 50—52 (20/IX. 1228), budowa budynków murowanych dla posterunków Policji Państw. w **Zahaciu** i w **Turmontach** (12/IX. 1928), budowa sądu grodzkiego i aresztu przy sądzie w **Wilejce** powiatowej (14/IX. 1928), buduje Dyr. Robót Publ. w Wilnie.

Roboty prywatne: **Lwów**-miasto.

Budowa domu parterowego: ul. Zielona 89, Spółka „Domy Stal.“; Bogdanówka 43—45, Zakliński Wł.; Bogdanówka, Romaszewska; Jałowiec Buchsbaum R.; Jałowiec, Dolnicki Fr.; Droga Wulecka, Andrejen H.; ul. Pilichowska 10, Kozak J. — *Budowa domu I-piętrowego:* Bogdanówka 25, Olbert J.; Jałowiec, Radczuk T.; ul. Krasińskiego 21, Gjalokay Wł.; ul. Pawła 2, Reich M. — *Budowa domu II-piętrowego:* ul. Cechowa, Steil L.; ul. Leśna, Hajduczek A.; ul. Piaskowa i Heninga (4 domy), „Własna Chata“. — *Budowa domu III-piętrowego:* ul. Łokietka 20, Roth L.; ul. Wolność, Schapira P. — *Budowa oficyny:* ul. Bilińskich 7, Kindryk J.; ul. Grochowska, Tiupa St. i M. — *Budowa garaży:* ul. Głowińskiego 4, Bertisch M.; ul. Inwalidów 5, Brück M. — *Nadbudowa:* oficyn, ul. Żółkiewska 59, Sonnenschein A.; 1 pokoju na poddaszu, ul. Świętokrzyska 36, Dr. Tabisz St.; II-piętra, ul. Szkarpowa 9, Getzen H. R.; III-piętra: ul. Bema 1, Hammer B. i ul. Bonifatrów 2, Schapira E. — *Przebudowa:* wozowni na mieszkanie i nadbudowa I piętra, ul. Janowska 103, Sołtykiewicz J. — *Rekonstrukcje:* wejścia realności i przebudowa ogrodzenia, ul. Żółkiewska 3, Klasztor O. S. B. M.; rekonstr. i rozbudowa domu, ul. Snopkowska 67, Grabowski Fr. — *Inne:* dobudowa izby czeladn. i magazynu w piekarni, Bogdanówka, Teuerle J.; obniżenie podłogi, ul. Głowińskiego 4, Fisch I.; budowa warsztatu ślusarskiego, ul. B. Goldmana, Blaustein S.; dobudowa sieni i klatki schodowej domu parterowego, za rogatką Gródecką, Steinwurzel J.; budowa szopy, ul. Supińskiego 15, Litawiec B.; budowa sklepu, ul. Wandy, Sulatycki M.

Konkursy i przetargi.

Przetarg na wykonanie instalacji wodociągowej w warsztatach wagonowych **Piotrowice Śl.** ogłasza Dyrekcja Kolei Państwowych w Katowicach (termin 3/X. 1928 r.).

Konkurs architektoniczny na budowę domu Towarzystwa Bractwa Strzeleckiego w **Wąbrzeźnie** na Pomorzu, połącz. z wzorowym parkiem, nowoczesnem boiskiem sportowem etc. ogłasza Zarząd Bractwa Strzeleckiego (termin 1/XI. 1928).

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego ogłasza konkurs na stanowisko:

1. Dyrektora Państwowej Szkoły Budownictwa i Handlowo-Przemysłowej w Lesznie.
2. Nauczycieli w Szkole Budownictwa w Lesznie:
   a) inżyniera architekta,
   b) inżyniera budowniczego.

Poza normalnem uposażeniem według ustawy uposażeniowej przewidywany jest 30% dodatek komunalny. Posady są do objęcia od 1/IX. względ. 1/X. b. r. Zgłoszenia z dołączeniem życiorysu i odpisów świadectw kierować należy:

Na stanowisko dyrektora do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Departament Szkół Zawodowych (Warszawa, Hoża 88), na stanowisko nauczycieli do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego (Poznań, Towarowa 23).

Do powyższego odpisu konkursu Dyrekcja Szkoły dodaje następujące wyjaśnienie:

Wynagrodzenie dla inżynierów, którzyby przyjęli powyższe posady przedstawiałoby się za 30 godz. tyg. lekcyj:

Uposażenie grupa VII/a punktów	600		
dodatek regulacyjny	60		
	660		
do tego 10% dodatku	66		
	726		
do tego 15% dodatku	108		
Razem	834	punkt.	
za 12 godzin nadliczbowych	484	„	
Razem	1318	punkt.	zł. 566·74
30% dod. miejski, który już się wypłaca			„ 170·01
Razem			zł. 736·75

Po odtrąceniu podatku dochodowego i kasy chorych wynagrodzenie netto około 700 zł.

Wolna praktyka dozwolona.

Dyrekcja Szkoły prosi uprzejmie o łaskawe podanie powyższego do wiadomości swych członków.

Dyrektor Szkoły: w. z. J. Węsky.

DZIAŁ INFORMACYJNY.

Z Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Wobec ukazania się w jednym z pism stołecznych wiadomości o wstrzymaniu kredytów budowlanych dla Gdyni, Ministerstwo Przemysłu i Handlu komunikuje, że powyższa wiadomość jest niezgodna z prawdą, gdyż Bank Gospodarstwa Krajowego po wyczerpaniu tegorocznego kontyngentu uruchamia dodatkowe 2,000.000 zł., jako zaliczkę na poczet przeszłorocznego kontyngentu.

Kredyt ten ma zasilić przedewszystaiem te budowle, które zaczęto na podstawie udzielonego kredytu i których budowę wstrzymano.

Z Ministerstwa Sprawiedliwości. Główna część sumy 12,200.000 zł., przeznaczonej na budowę gmachów sądowych w myśl ustawy z dnia 31 marca r. b. o nadzw. inwestycjach państw. (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 420), będzie zużyta na budowę gmachów sądowych okręgowych w Łodzi, Białymstoku, Pińsku i Tarnowie oraz na przebudowę gmachu Sądu Okręg. w Nowogródku, pozostałą zaś część powyższej sumy pochłonie budowa sądów grodzkich w Wilnie, Wilejce, Święcianach, Wołożynie, Nieświeżu, Baranowiczach, Stołpcach, Prużanie, Iwacewiczach, Stolinie, Drohiczynie i Rawie Ruskiej.

Z Ministerstwa Skarbu. — Upoważnienie naczelników urzędów do ograniczania zaliczek kwartalnych na podatek od obrotu.

Ministerstwo Skarbu
L. D. V. 3216/1/28. Warszawa, 4 lipca 1928.

Do wszystkich Izb Skarbowych i Wydziału Skarbowego Województwa Śląskiego w Katowicach.

Zdarzają się sporadyczne wypadki, że dzięki wyjątkowo niekorzystnej konjunkturze, bieżące kwoty obrotów niektórych przedsiębiorstw, w porównaniu z obrotami osiągniętemi w roku ubiegłym, ulegają znacznemu obniżeniu.

W takich warunkach, gdy płatnik nie prowadzi prawidłowych ksiąg handlowych, opłacanie zaliczek kwartalnych w wysokości, określonej w ustępie drugim art. 56 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, może niekiedy okazać ujemny wpływ na egzystencję gospodarczą przedsiębiorstwa, a nadto uiszczenie zaliczek w kwotach, określonych na podstawie wymiaru podatku od obrotu za rok ubiegły, pociąga za sobą w ostatecznym wyniku nadpłatę podatku.

W celu ulżenia zasługującym na to płatnikom, Ministerstwo Skarbu upoważnia niniejszem naczelników urzędów skarbowych do ograniczenia bieżących zaliczek kwartalnych do kwot, odpowiadających istotnie osiągniętym obrotom.

Ograniczenie kwot przypadających zaliczek kwartalnych nastąpić może tylko na indywidualne podania

płatników, wniesione przed terminem płatności każdej zaliczki kwartalnej i nie inaczej jak po uprzedniem stwierdzeniu, że faktycznie bieżące obroty przedsiębiorstwa znacznie się zmniejszyły.

Przyznając niniejsze uprawnienie, Ministerstwo Skarbu zwraca uwagę, że stosować je należy z całą oględnością, oraz poleca Izbom Skarbowym, aby przy sposobności lustracji urzędów badały, czy udzielone ograniczenia znajdują w aktach i w stanie faktycznym należyte uzasadnienie.

Okoliczność ograniczenia zaliczek kwartalnych notować będą urzędy skarbowe w uwadze księgi biorczej oraz w arkuszu wymiarowym nad przedziałkami, dotyczącemi wymiaru za dany okres podatkowy, a podania płatników wraz z referatami decyzji przechowywać w odrębnej teczce dla celów kontroli.

(—) P. Michalski, p. o. Dyrektora Dep.

Płatnicy, których obroty w roku 1928 są stosunkowo niższe, niż w roku 1927, winni więc niezwłocznie wnieść odpowiednie podania do urzędów skarbowych o ograniczenie wysokości zaliczek.

PRZEGLĄD CZASOPISM.

ARCHITEKTURA i BUDOWNICTWO, Nr. 6. Dom Związku zawodowego pracowników kolejowych R. P. P. (Z. Z. K.) w Warszawie na placu przy zbiegu ulic Czerwonego Krzyża i Wybrzeża Kościuszkowskiego, gmach 3 frontowy niezwykle okazały, obszerny opis, bogaty w przepiękne ilustracje fasad i wnętrza; zasady obliczeń wynagrodzenia za prace architektoniczne, przyjęte przez D. A. P. na zjeździe w Warszawie w dniach 21—23 kwietnia 1928 r. i normy wynagrodzenia za prace z dziedziny budowy miast, przyjęte na zebraniu zwykłem dnia 31 lipca 1925 r. przez Tow. Urbanistów Polskich w Warszawie, kronika.

„ARCHITEKTUR & BAUTECHNIK“ Nr. 16—17: Mieszkanie nowoczesne: jednoizbowe, mające umożliwić wielorakie używanie jego bez pomocy przegródek, zasłon, parawanu itp., przez odpowiednie ustawienie mebli (wbrew tradycji nie pod ścianą), wmurowania ich w ścianę itp. nowoczesne portale i sklepy, stadjony i urządzenia sportowe (place terenowe, trybuny), nowe materjały budowlane i ich architektoniczne następstwa (budowle le Corbusiera Genewa—Paryż), roboty budowlane inżynierskie a budownictwo in abstracto (zmaterjalizowana matematyka a sztuka abstrakcyjna), posadzki ze suchych materjałów w połączeniu z linoleum, przegląd nowości technicznych, czasopism i książek, cennik materjałów i robocizny — piękne ryciny.

„BAU-WELT“ Nr. 35—37: Znaczenie policji budowlanej w budownictwie miejskiem, obowiązki architekty, nowe metody budownictwa betonowego, problemy budownictwa dla gospodarstw rolnych, zmiany w ustawie budowlanej Berlina, nowa organizacja szkolnictwa budowlanego, nowości techniczne: lano żelazne okna piwniczne, „Harmonika“ - Garaż, minimalne mieszkania, Zjazd przemysłowców budowlanych — ochrona przeciw budowaniu we własnym („Regie“) zarządzie gmin, i w. i.

„BAUZEITUNG“ österreichische, Nr. 36-38: Uproszczone rusztowania oraz wykonanie mostów betonowych i żelazo - betonowych bez rusztowań, nowoczesne materjały do zapraw murarskich, dom stalowy, nowoczesne oświetlanie wnętrz, nowe paleniska gazowe dla centralnego ogrzewania, postęp w austrjackiej normalizacji budowlanej, amerykańskie metody pracy i produkcji, budownictwo mieszkaniowe na wystawie w Berlinie (domy familijne, mieszkania dla samotnych, ochronki dla dzieci), wystawa budowlana wiedeńska, o szacowaniu i ubezpieczaniu budowli i w. i.

„CZASOPISMO TECHNICZNE“ Nr. 17: Zarys monografji rzeki Prypeci (c. d.), naprężenie objętościowe (c. d.), belka ciągła na podporach sprężyście uginalnych i obracalnych (dok.), literatura, bibljografja, różne.

„ECHO“ P. W. K. Poznań 1929, Nr. 9: Godne wystąpienie rolnictwa na P. W. K., zastosowanie elektryczności w rolnictwie, przemysł drzewny i metalowy i i.

„GAZETA LOKATORÓW i SUBLOKATORÓW“ Nr. 9: Zjazd Delegatów pokrewnych stowarzyszeń wszystkich większych miast Polski we Lwowie 8—9 września 1928 na zaproszenie lwowskiego Tow. Ochrony Lokatorów i Sublokatorów, projekt wydobycia funduszów na budowę mieszkań bez waloryzacji czynszów a drogą wewnętrznej pożyczki od właścicieli realności w wysokości 15% wartości tych realności na 4% listy zastawne płatne do lat 25-iu z zabezpieczeniem hipotecznem na nowo wybudowanych realnościach.

„GAZETA MALARSKA“ Nr. 5: Targi Wschodnie a nasze rzemiosło, harmonja barw, amerykańskie doświadczenia z bielą tytanową, badanie lakieru, fuszerka, z historji cechów malarskich, komunikaty i i.

„GAZETA PRZEMYSŁOWO - RZEMIEŚLNICZA“ Nr. 17: przemawia za koniecznością powołania do życia organizacji centralnej rzemiosła na wzór takich organizacyj dla wielkiego przemysłu, kupiectwa i rolnictwa, mimo wzgl. obok Izb Rzemieślniczych, porusza sprawę rejestracji rzemieślników przed wyborami do Izb Rzemieślniczych.

„GŁOS PRACY POLSKIEJ“ Nr. 36—38: Międzynarodowe uregulowanie płac robotniczych, pomysł przemysłowców angielskich jako środek przeciw zbyt wysokim płacom robotników angielskich (ustanowienie w każdym kraju dla poszczególnych gałęzi przemysłu bezwzględnie i obustronnie obowiązującego „minimum“ płacy) celem osłabienia konkurentów przemysłu angielskiego, Zjazd „Trade Unionów“, pokój w przemyśle (myśl zdrowa w kiepskiem wykonaniu), badanie wytrzymałości materjałów.

„MIASTO POLSKIE“ Nr. 36—38: podaje za organem niemieckiej własności nieruchomej w berlińskiem „Grundeigentum“ zasadnicze tezy memorjału 7 wielkich związków przemysłowców budowlanych do parlamentu niemieckiego (inicjatywa prywatna, zniesienie gosp. przymusowej, zrównanie czynszów najmu mieszkań w domach starych i nowych, pożyczki zagraniczne i dla każdego, kto istotnie chce budować), referat p. J. Chabielskiego o zwalczaniu głodu mieszkaniowego, jako pierwszorzędnem zadaniu społeczno-narodowem, politykę mieszkaniową Holandji (bez współudziału prywatnego budownictwa nie da się przezwyciężyć głodu mieszkaniowego), świadome dążenia Niemiec i Czechosłowacji do zrównania komornego w domach nowych i starych j. w. informacje podatkowe, orzeczenia sądowe i w. i.

„POLSKI PRZEMYSŁ BUDOWLANY“ Nr. 8 poświęcony ziemi Wołyńskiej zawiera nadzwyczaj barwne i obszerne artykuły z życia i stosunków w dziedzinie budownictwa tej, tak bardzo wojną spustoszonej dzielnicy, rejestruje w dalszym ciągu placówki polskiego przemysłu budowlanego, omawia w dalszym ciągu sprawę zwalczania głodu mieszkaniowego, prób i doświadczeń z cementem portlandzkim, amerykańskie ruchome rusztowania murarskie i w. i.

„PRZEGLĄD MIERNICZY“ Nr. 8: Wyrównanie poligonów według instrukcji technicznej M. Ref. Roln., nomografja i jej zastosowanie w geodezji, nowy dalekomierz precyzyjny H. Wilda, mierniczowie - absolwenci b. rosyjskich szkół mierniczych w Polsce i ich postulaty, podstawy rewizji technicznej, przegląd piśmiennictwa i wiadomości bieżące.

„PRZEGLĄD STOLARSKI“ Nr. 17: Targi Wschodnie a nasze rzemiosło, jadalnia (J. Leja arch.), stolik do

likieru, drzewoznawstwo praktyczne, konserwacja maszyn, barwienie drzewa, znaczenie pism fachowych, Izba Rzemieślnicza na podstawie nowej ustawy przemysłowej (Dyr. Stiller), wybór tarcz szlifierskich, sprawy gospodarczo-podatkowe.

„ROBOTNIK BUDOWLANY“ Nr. 9: występuje w obronie 8 godzinnego dnia pracy, przeciwko leczeniu niedomagań w przemyśle budowlanym wskutek jego „sezonowości“ kosztem ofiar ze strony robotników, żądając pokonywania tej sezonowości odpowiednią organizacją pracy, w szczególności rozłożeniem jej na cały rok (roboty konstrukcyjne w lecie, wewnętrzne w zimie, przy odpowiedniem zabezpieczeniu), nawołuje do solidarności, karności i do korzystania z ustaw ochronnych.

„RZEMIEŚLNIK“ Nr. 36—37: Statut Izby Rzemieślniczej w Poznaniu, komunikaty Izb Rzemieślniczych, wystawa prac ręcznych w Grudziądzu, sprawy podatkowe, sądowe, egzekucyjne, gospodarcze i społeczne.

„SZKOŁA ZAWODOWA“ R. III, Nr. 1 zawiera: Potrzeba normalizacji wyrobów przemysłowych w Polsce, o używaniu podręczników w szkołach i wykaz takich podręczników i dzieł pomocniczych i in.

„WARSZTAT METALOWY“ Nr. 17—18: Targi Wschodnie we Lwowie a nasze rzemiosło, przenikanie brył (z rysunk.), przekroje naczyń stożkowatych, obróbka mechaniczna metali, znaczenie pism zawodowych, o nadmiernych ciężarach społecznych w Polsce, „zbyt hojnych a przedwczesnych“ wedle opinji p. Ch. S. Deweya, chrom i jego znaczenie w metalurgji, zasadnicze typy obrabiarek, miał węglowy jako opał do kotłów parowych (inż. Łukomski), mosiądz (Dr. Rządkowski), kucie kopyt, przecinanie żeliwa, wykonywanie i przechowywanie sprawdzianów, wyrób pilników, sędziowie niezawodowi, taryfa w przemyśle metalowym, sprawy rzemieślnicze, rynki krajowe i zagraniczne, która firma dostarcza.

„ZWIĄZKOWIEC POLSKI“ Nr. 11: ogłasza okólnik Nr. 12/28 Głównego Inspektoratu do p. Inspek. Pracy wszystkich okręgów i obwodów w przedmiocie ochrony pracy, w szczególności 8-godzinnego dnia pracy, strejk murarzy i cieśli hutniczych na Śląsku.

KRONIKA.

Kredyt na elektryfikację Pomorza. Związek Elektryfikacyjny Chełmno-Świecie-Toruń uzyskał z Banku Gospodarstwa Krajowego kredyt w wysokości dol. 150.000. Suma ta przeznaczona jest na dalszą rozbudowę sieci w wymienionych 3 powiatach. Związek projektuje w roku bieżącym przyłączenie do swej sieci m. i. miasta Nowego w powiecie świeckiem. Pozatem przewidziane jest zelektryfikowanie całego szeregu gmin i obszarów dworskich w powiecie torunskim, świeckim i chełmińskim.

KSIĄŻKI NADESŁANE DO REDAKCJI.

Dr. Roman Górecki, Prezes Banku Gospodarstwa Krajowego: ROLA BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W ŻYCIU GOSPODARCZEM POLSKI WSPÓŁCZESNEJ, nakładem Banku Gosp. Kraj. Warszawa 1928. Uwagi i myśli, jakie były tematem odczytów autora we Lwowie i w Poznaniu w. b. r. ogłosił tenże w formie niniejszej broszury dla informacji szerszego ogółu w całej Polsce w tem przekonaniu — jak powiada w swej przedmowie z daty Truskawiec, 6 sierpnia 1928, — że przyczynią się one do wyrobienia jednolitej opinji, iż obowiązkiem każdego prawego Polaka jest dołożyć wszelkich starań, by ten wielki dorobek ostatnich dwóch lat rządów Marszałka Piłsudskiego w dziedzinie gospodarczej rozbudowy Polski powiększyć i utrwalić.

W pierwszej części swej pracy podaje Dr. Górecki ogólną charakterystykę sytuacji gospodarczej Polski w ciągu lat ostatnich, omawia szczegółowo zagadnienia budżetu, stabilizacji złotego, wzrostu produkcji i konsumpcji. W części drugiej zajmuje się autor kwestją ingerencji państwa w życiu gospodarczem narodu, omawia przyczyny, dla jakich w ogólności rządy poszczególnych państw wkraczają w tę sferę działalności społecznej, a szczegółowo przedstawia stosunki w bankach państwowych Polski, porozbiorowej przedewszystkiem b. Banku Polskiego i krajowego król. Galicji i Lodomerji. W końcu przedstawioną jest rola Banku Gospod. Krajowego w życiu gospodarczem Polski, zadania programowe Banku, jego środki obrotowe, jego działalność w stosunku do poszczególnych dziedzin życia gospodarczego, a więc operacyj Banku w dziedzinie długoterminowego kredytu emisyjnego (amortyz. pożyczki dla samorządów z pominięciem pożyczek hipotecznych na nieruchomości miejskie i ziemskie), tzw. kredytu społecznego dla samorządów, komunalnych kas oszczędności i dla spółdzielni, oraz jego stosunku do przedsiębiorstw państwowych, do przemysłu, rolnictwa, handlu, banków i do ruchu budowlanego.

Szczególnie doniosłe znaczenie posiada akcja pomocy kredytowej Banku na cele budowlane, zobrazowana w wykresie XIII-ym. Sumy pożyczek przyznanych przez Bank Gosp. Kraj. w r. 1927 na ożywienie ruchu budowlanego, osiągnęły rekordową — jak na nasze stosunki — wysokość 106·5 milj. zł., przewyższając ogólną sumę kredytów, udzielonych w poprzednich latach. Z pomocy kredytowej Banku korzystały w ub. roku głównie spółdzielnie budowlane, którym przyznano kredytów na sumę 51·6 milj. zł.; kredytów indywidualnych udzielono 48·6 milj. zł. Znamiennem jest, na co autor szczególną zwraca uwagę, że jeszcze w r. 1926 na spółdzielnie przypadała zaledwie połowa kredytów, udzielonych osobom i firmom prywatnym. W pierwszej połowie b. r. suma przeznaczonych przez Bank pożyczek zmniejszyła się na skutek ograniczenia funduszów rządowych na cele budowlane i wynosiła tylko 38·7 milj. zł. Wobec tego jednakże, że również w ub. r. pierwsze półrocze wykazywało słabsze stosunkowo tempo wzrostu przyznanych kredytów, wydaje się prawdopodobnem, że również w b. r. druga połowa przyniesie wydatniejszą w tym względzie poprawę i wyniki końcowe tegoroczne nie będą ustępowały zeszłorocznym. Żeby przedstawić całokształt pomocy kredytowej Banku Gosp. Kraj. na cele budowlane, nadmienia autor, że ogółem przyznał Bank po koniec czerwca b. r. 220·2 milj. zł. pożyczek budowlanych wobec 181·5 milj. zł. w końcu 1927 r. i 74·9 milj. zł. w końcu 1926 r.

Mówiąc o kredytach budowlanych, nie pomija autor także i zagadnienia produkcji materjałów budowlanych, a szczególnie ich ceny rynkowej. Silne wzmożenie akcji kredytowej dla budownictwa w ub. r. nie pozostało bez wpływu na cenę materjałów budowlanych zwłaszcza, o ile chodzi o cegłę. Z powodu bowiem niewystarczającej produkcji cegły cena jej osiągnęła poziom, poważnie zagrażający zahamowaniem ruchu budowlanego. Dzięki specjalnej akcji kredytowej Banku i porozumieniu z właścicielami cegielń, udało się zapewnić na bieżący sezon budowlany wystarczającą podaż tego podstawowego materjału i wydatnie obniżyć jego cenę, nieprzekraczającą obecnie 80 zł. za 1000 sztuk loco cegielnia i okazującą w dalszym ciągu tendencję zniżkową.

„BETON I SPOSOBY JEGO PRZYRZĄDZANIA“, nakł. Związku Polskich fabryk Portland-Cementu, Warszawa 1928, ilustruje w broszurze o 35 str. czem jest beton, na czem dobroć jego polega, sposoby pakowania, przechowywania cementu portlandzkiego, jego składniki, badanie tych składników, wpływ działania szkodliwych materjałów w składnikach, ustosunkowanie materjałów w mieszaninach betonowych stosownie do rozmaitych celów (części budowy), mieszanie ręczne i mechaniczne,

SUKNA W WIELKIM WYBORZE
NA UBRANIA MĘSKIE
KOSTJUMY DAMSKIE
PŁASZCZE, ZARZUTKI
- MUNDURKI -
POLECA
FABRYCZNY SKŁAD SUKNA
LUDWIK RALSKI
LWÓW, UL. RUTOWSKIEGO 7 (naprzeciw Katedry).
Towary doborowe. — Ceny niskie.

rolę i jakość wody, układanie betonu i zabezpieczenie wykonanej roboty aż do wystarczającego stwardnienia.

Wydawcy broszury organizują kursa budownictwa ogniotrwałego (w betonie) w Warszawie i ćwiczenia praktyczne z tej dziedziny, udzielają porad, dotyczących składników betonu, a więc: piasku, żwiru, kruszywa i wody, przeprowadzają w tej dziedzinie odpowiednie badania we własnej pracowni, podejmują wydawnictwa praktycznych broszur z dziedziny budownictwa betonowego.

Na kursach budownictwa ogniotrwałego, zorganizowanych przez Dział Techniczny przy Centrocemencie, w miesiącach zimowych roku 1927/8, przyjęło udział techników, betoniarzy i gospodarzy rolnych:

na I-ym	32	słuchaczy
„ II-im	45	„
„ III-im	48	„
„ IV-ym	36	„

Na kursach tych słuchacze zapoznali się z następującą treścią wykładów: własności cementu portlandzkiego, przyrządzanie zapraw, wyrób racjonalnego betonu. Wyroby betonowe: dachówka, pustak, cembrowina, słupki, płyty chodnikowe i chodniki, podłogi, schodki, pułapy, mostki, przepusty, fundamenty, ubijany beton w deskowaniach, o wiązaniu ścian z pustaków i o innych robobotach wchodzących w zakres betoniarstwa i budowy ogniotrwałej.

BIBLJOGRAFJA.

Dr. Inż. Czesław Kłoś. Wzory obliczeń zeskładów żelbetowych, wyczerpujący komentarz do ostatnich przepisów rządowych, zwięzły podręcznik dla obliczeń żelbetowych, niezbędna książka dla architektów, inżynierów, techników i t. p. zł. 4·50 (Warszawa, Smolna 10, m. 7).

Budowa terenów i urządzeń sportowych. Praca zbiorowa pod red. ppłk. red. W. Osmolskiego i H. Jeziorowskiego. Str. 566. Cena zł. 35. 1928.

Atlas pocztowo-komunikacyjny R. P. P. Nakł. Inst. Kartograficznego „Gea“. Warszawa, ul. Zielna 12 (zl. 13·30) podręcznik nadzwyczaj praktyczny i pożyteczny.

Przegląd piśmiennictwa obcego: Carl Diem: Die Anlage von Spiel- u. Sportplätzen. 1926; — Carl Diem u. J. Seiffert: Sportplatz und Kampfbahn. (115 S.). Rm. 4·50, 1926; — Turnhallenentwürfe. Zsgest. v. d. Bauberatungstelle d. Arbeiter-Turn- und Sportschule im Arbeiter-Turn- u. Sportbund. In Umschl. Rm. 15·—, 1927; — Samel W. u. Zepmeisel: Gerätkunde. Einrichtung und Ausstattung v. Turnhallen, Sport- u. Spielplätzen. (X, 335 S.). Lw. Rm. 10·—, 1928; — Übungsstättenbau. Ergebnis der Tagung für Spielplatzbau. (170 S.). Rm. 6·— 1928; — Seiffert: Anlagen für Sport u. Spiel. (219 S.) Rm. 29·—, 1928; — Nikolaus Joseph: See-Sport-Park. Seesportanlage-Landanlage. (See- und Luftsport-Stadion). (78 S.). Hlw. Rm. 5·—, 1928; — Schultze u. Naumburg D.: Das ABC des Bauens. 3 Aufl. (108 S.) 8⁰. Rm. 1·70, kart. 2·—, Lw. 2·80; — Spetzler O. u. H. Möhle: Die Baukontrolle beim Gussbeton. Ein Taschenbuch für die Baustelle (IV, 56 S., m. 32 Textabb.). Steif. geh. Rm. 2·60; — Strassenbau, Neuzeitlicher. Bericht über d. Strassentag in Troppau d. Vereines deutscher Ingenieure in Troppau. (78 S.) 8⁰. Kč. 15·—; — Titscher F.: Bauzeichnen und Entwerfen von Hochbauten. Hauptwerk. 1928 (VII, 35 S. m. 15 Plantaf.). Geh.-Anh.: Grundrissentwürfe kleiner Villen u. Wohnhäuser. (2 S. 15 Taf.). In Mappe Rm. 7·20, geh. u. im Lw. Mappe 8·40; — Anthony Edgar W.: Early Florentine Architecture und Decoration. Roy Svo. Sh. 23; — Fairbairn W. H.: Chichester Cathedral. Cr. 8⁰ Sh. 2; — Cozzo Guiseppe: Ingegneria Romano. Travaux d'architecture romaine In 8⁰, 32 p. Fr. 140·—; — Rue et Jardin: T. XI. du Rapport général de l'Exposition internationale des Arts decoratifs. 304 p., Fr. 80·—; — Soupre et Lambert: Maison du pays bascue. 56 Planched. Cart. Fr. 100·—; — Bourde: Manuel des travaux publics. Matériaux de construction. 371 p avec 124 Fg. Cart. Fr. 22·—; — Hilberseimer L.: Grosstadt Architektur. Die Grosstadt. Städtebau. Wohnbauten. Kommerzielle Bauten. Hochbäuser. Hallen- u. Theatherbauten. Verkehrsbauten Industriebauten. Bauhandwerk u. Bauindustrie. Grosstadtarchitektur. (106 S.) 4⁰ Rm. 9·50; — Horst Carl: Die Architektur der deutschen Renaissance. (327 S. m. 16 Taf.) 4⁰ Rm. 23·—, Hlw. 28·—. Hldr. 32·—; — Gropius Walter: Internationale Architektur. 2 verändl. Aufl. 4—6 Tsd. (110 S.) gr. 8⁰. Rm. 5·—, geb. 7·—; — Benfey Gustav: Dachziegel. 95 S.) 8⁰. Hlw. Rm. 3·50; — Billmann Mathias: Moderne Bauten. Tl. 1—3. In Mappe Je Rm. 12·80. 1. Kleinere und mittlere Einfamilienhäuser. 32 Taf. nebst Inhaltsverz. mit erl. Text. 2. Grössere Einfamilienhäuser u. Villen. 32 Taf. nebst. Inhaltverz mit erl. Text. 3. Einfache u. bessere Mietwohnhäuser. 32 Taf. nebst. Inhaltverz. mit erl. Text. — Brackmeyer Rudolf: Das Stahlhaus. (62 S.) gr. 8⁰. Rm. 2·80; — Lachmann Paul: Warmwasseranlagen für Wohnhaäuser. 6 Tab. (102 S.). 8⁰. Rm. 3·—; — Meyer Johan: Der praktische Dachdecker. Ein Nachschlage- u. Kalkulationsbuch. 2 vollst. nae bearb. u. veränd. Aufl. 44 Tab. im Text. (VII, 105 S.) 8⁰; = Meyer Johan: Die Dachdeckerarbeiten. Ein Nachschlage- u. Kalkulationsbuch f. d. gesamte Baugewerbe. 2 vollst. neu bearb. Aufl. 44 Tab. in Text. (VI, 66 S.). Rm. 3·60. — (Księgarnia Trzaska, Evert & Michalski, Warszawa, Hotel Europejski).

Inserujcie w „Budowniczym“

Wydawca: Stow. zaw. bud., kier. robót, techników i przemysł. budowlanych we Lwowie. — Odpowiedzialny redaktor: Dr. Juljusz Stachy.
Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego 1. 4.

Odbitka z czasopisma „Budowniczy“ Nr. 10 z dnia 1 października 1928 r.

Cennik materjałów budowlanych

w złotych

z 1 października 1928 roku.

O ile nie jest podane wyraźnie inaczej a mianowicie: na budowie (w skróceniu = n. b.), loco stacja załadowcza (w skróceniu = l. st. z.) — natenczas rozumieć należy ceny podane jako loco skład (fabryki)!

A. Do robót murarskich:

Cegła palona ręczna i maszynowa za 1000 szt. 80·— 90·—, n. b. 96·— do 110·—, *ditto* dęta za 1000 szt. 120·—, n. b. od 130·— wzwyż, *ditto* szamotowa krajowa za jedną sztukę od —·45 do —·70, n. b. od —·48 do —·76. *Piasek* żółty za 1 m^3 n. b. 6·50, *ditto* biały 9·—, *ditto* rzeczny prowinc. 6·—. *Wapno* palone za 1000 *kg* 40·— do 45·—, *ditto* gaszone n. b. 1 m^3 37·—. *Gips* murarski marki „Łopuszka“ za 1000 *kg* loco wagon Lwów 63·—, n. b. 80·—, *ditto* sztukatorski za 100 *kg* loco wagon Lwów 6·80, n. b. 9·—. *Gipsowe dyle* (Izolit) 6 *cm* grub. za 1 m^2 5·00, 8 *cm* grub. 6·—. *Szuter* tłuczony za 1 m^3 20·—. *Maty* trzcinowe sufitowe za 1 m^2 —·17, n. b. —·19. *Płyty* korkogipsowe (loco m. Lwów) za 1 m^2 do 100 *m* 5·60, do 1000 *m* 5·20, od 2000 do 3000 *m* 4·80, *ditto* posadzkowe kamionkowe (loco m. Lwów) 1 m^2 21·50, *ditto* 2-kolorowe 1 m^2 23·50 [2]), *ditto* ścienne glazurowane Hardtmuth za 1 m^2 32·—. *Kamień* łamany, l. st. z. za 10.000 *kg* 60·—. *Ścianki* koro-gipsowe (korolity) lane, n. b. za 1 m^2 7·00. *Płyty* trzcinowe „Berbeka“ loco Lwów za 1 m^2 Nr. II. 3·25, Nr. IV. 4·—, Nr. VI. 5·—. *Dreny* za 1000 sztuk 4 *cm* 70·—, 5 *cm* 80·—, 6 *cm* 94·—, 8 *cm* 150·—, 10 *cm* 250·—, 13 *cm* 350·—, 15 *cm* 440·—.

B. Do robót betonowych:

Cement w beczkach za 200 *kg* 21·90 loco wag., n. b. 24·—, *ditto* w workach za 100 *kg* 10·35. *Szuter* rzeczny sztychówka 44·— za 10.000 *kg* loco wag. Sambor. *Żwir* raz rafowany n. b. za 10.000 *kg* 125·—, *ditto* 2 razy rafowany n. b. 130·—, *ditto* wysiewki sztychówka n. b. 120·—. *Stopień* betonowy bez osadzenia 1 *mb.* 13·50, *ditto* terrazowy bez osadzenia za 1 *mb.* 20·—. *Posadzki* terrazowe poziome za 1 m^2 12·— [3]), *ditto* pionowe za 1 m^2 24·—. *Krawężnik* betonowy $^{18}/_{25}$ za 1 *mb.* 5·00, *ditto* surowe loco wagon kamieniołom Jaremcze 7·00. *Rury* betonowe za szt.[4]): 15: 2·75, 20: 3·30, 30: 5·25, 40: 8·40, 50: 10·50, 60: 13·—. *Marmurek* do terraza za 100 *kg* 20·—. *Posadzka* ksylolitowa za 1 m^2 od 9·50. *Chodnik* z płyt betonowych i krawężników kompl. wykonany za 1 m^2 15·00. *Krawężniki* 25 *cm* wys. za 1 *mb.* 5·—. *Płyty* chodnikowe za 1 m^2 7·00.

[1]) Loco Lwów. — [2]) Czeskie białe 24·— zł. — [3]) Podkład 6·00, (drobne powierzchnie od 15·—), [4]) 0·80 *m* długości.

C. Do robót kamieniarskich:

Cokołowy kamień (tarnopolski) za 1 m^2, n. b. 50·—. *Stopień* blokowy za 1 *mb.* 28·—, n. b. 29·—, *ditto* profilowany za 1 *mb* 33·—, n. b. 35·—, *ditto* podcięty prof. za 1 *mb* 36·—, n. b. 45·—. *Krawężnik* kam. za 1 *mb* 24·—, n. b. 25·—. Obrob. kam. z prof. za 1 m^3 650·—, n. b. 710·—.

D. Do robót ciesielskich:

(ceny za 1 m^3 wzgl. 1 m^2 w detajlicznej sprzedaży franco skład).

Belki cios. sosnowe od 18×21 *cm* zwyż i 3—6 *m* długości 115·—, *ditto* rżnięte 130·—. *Kantówka* ciosana sosnowa do 16×18 *cm* i 3—6 *m* dług. 90·—, *ditto* rżnięta 135·—, *ditto* ciosana sosn. do 16×18 *cm* i od 6 *m* zwyż 115·—, *ditto* rżnięta 140·—. *Okrąglaki* sosnowe do 8 *cm* grubości w odczubie i do 8 *m* dług. 50·—, *ditto* do 16 *cm* grub. w odczubie ponad 8 *m* dług. 60·—. *Deski* budowl. sosn. 20 i 26 $^m/_m$ grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 115·—, *ditto* 33, 40 i 52 $^m/_m$ grub. 3—6 *m* dług. 126·—, *ditto* jodłowe 13 $^m/_m$ grub. 3—6 *m* dług. od 10 *cm* szer. zwyż 115·—, *ditto* 20 $^m/_m$ grub. 115·—, *ditto* 26, 33, 40 i 52 $^m/_m$ grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 110·—, *ditto* sosnowe podł. na pióro i wpust 26 $^m/_m$ grub. 5·00, *ditto* 33 $^m/_m$ grub. 5·75, *ditto* 40 $^m/_m$ grub. 7·50, *ditto* podłogowe świerkowe 26 $^m/_m$ grub. 5·00, 33 $^m/_m$ 5·50, 40 $^m/_m$ 7·—. *Łaty* jodłowe $^{33}/_{50}$ i $^{40}/_{50}$, 3—6 *m* dług. 122·—. *Rygle* sosnowe z kantówki ciosanej przerżniętej na pół, 3—5 *m* dług. do 8/16 *cm* przekroju 95·—, *ditto* od 6 *m* zwyż 125·—, *ditto* sosnowe przerżnięte z kantówki ciosanej na krzyż 3—5 *m* dług. 105·—, *detto* od 6 *m* zwyż 135·—, *ditto* rżnięte jodłowe 8/8 *cm*, 3—6 *m* dług. 130·—, *ditto* sosnowe 140.—.

E. Do robót blacharskich:

Blacha pocynow. Nr. 10 (loco Lwów) 100 *kg* 114·—, *ditto* Nr. 11 115·—, *ditto* cynkowa Nr. 12 za 100 *kg* 240·—, *ditto* czarna 100 *kg* 95·—.

F. Do robót pokrywowych:

Dachówki betonowe 1000 *szt.* 120·—, n. b. 130·—, *ditto* palone (wyrobu Kołomyjskiego) loco wag. fabr. 180·—, n. b. 190·—, *ditto* palone ciągn. (wyr. Tarnów) 185·—, n. b. 210·—, *ditto* palone dwufelc. (wyr. Lwów) 185·—,

n. b. 210·—, *dtto* palona tłoczona (15 sztuk na 1 m^2) z cegielni S. A. „Pezet“ w Gródku Jagiellońskim 175·— za 1000 sztuk loco stacja załadowcza, *Karpiówki* 1000 *szt.* palone 99·—, n. b. 125·—. *Gąsior* palony jedna szt. —·75, n. b. 1·—. *Płyty* eternitowe za 1000 sztuk płyt, (9·18 na 1 m^2) loco wag. fabryka 490·—, (przewóz Lublin-Lwów za 1 szt. 2 gr. bez zob.). *Papa* dachowa Kuźnickiego Nr. 80 waga 50 *kg* 1 *rul.* 10 m^2 loco wag. fabr. 11·75, *dtto* Nr. 100 waga 40*kg* 9·75, *dtto* Nr. 120 wag. 36 *kg* 8·25, *dtto* Nr. 150 wag. 32 *kg* 7·50, *dtto* Nr. 150/II. wag. 30 *kg* 6·75, *dtto* Nr. 150/III. 25 *kg* 6·—, „Koriolit“ Nr. I. wag. 22 *kg* 19·00, *dtto* Nr. II. wag. 18 *kg* 18·00 (przewóz przez Oświęcim-Lwów za wag. 15 ton 470·— bez zobow.). „Polonit“ Nr. I. 17·50, Nr. II. 16·50, „Duresco“ 16·50.

G. Do robót stolarskich:

Deski sosnowe I. kl. 1 m^3 180·— do 190·—, *dtto* świerkowe I kl. 1 m^3 180·— do 190·—, *dtto* dębowe I kl. 1 m^3 280·— do 320·—, *dtto* dębowe II kl. 1 m^3 210·— do 260·—. *Brusy* sosn. i świerkowe 1 m^3 160·— do 180·—. Deski i brusy jasionowe = jak dębowe, Brusy bukowe 140—180. *Klej* (loco Lwów) 1 *kg* 3·20. *Listwy* przyścienne dębowe 1 *mb* n. b. 0·80. *Deszczułki* dęb. I kl. 1 m^2 n. b. 11·75, *dtto* II kl. n. b. 10·50, (bez układ.). *Okno* podw. 8-mio skrzydł. z futr. zamykane do wewnątrz na budynku z dopasow. mierzone w świetle futryny 1m^2 n. b. 55—60 — zależnie od ilości sztuk. *Skrzydło drzwiowe* sosnow. lub świerk. z drzewa grub. 52 m/m 1 m^2 n. b. 28·75, *dtto* 40 m/m grub. 23·—. *Futryna* $^8/_{15}$ *cm, mb.* n. b. 5·00, *dtto* $^8/_{10}$ *cm, mb.* 4·50. *Opaska drzwiowa* do 15 *cm* szeroka *mb.* n. b. od 2·90 do 4·14 zależnie od zdob. i grub. *Szpalet* do drzwi z drzewa 40 m/m 1 m^2 n. b. 22·—, *rama do szpaletu* $^5/_{10}$ *cm* n. b. *mb.* 3·50, *drzwi szpongowe* z drzewa 40 m/m grub. 1 m^2 n. b. 18·—.

H. Do okucia okien i drzwi.

Zatrzask wiatrowy 1 szt. —·50. *Haczek* wiatrowy 25 *cm* 1 szt. —·45. *Guzik* ochronny mosiężny 1 szt. —·70. *Zakrętka* z konikiem gałka mosiężna 1 szt. —.35, *dtto* gałka żelazna —·22, *dtto* językowa półoliwka mos. 1 szt. 1·38, *dtto* kociagłówka oliwka mos. 1 szt. 1·95. *Paskwil* oliwka mos. 1 szt. 3·55. *Zamek* wpuszczany 1 szt. 3·40 do 5·20, *dtto* skrzynk. średni 1 szt. 3·30, *dtto* zatrzask. 1 szt. 2·80—3·—. *Listwa* deszczowa 1 *kg* —·86. *Zawiasy* Bommery Nr. 40 para 27·—, *dtto* pasowe 1 *kg* 1·00, *dtto* francuskie 1 szt. Nr. 10 —·20, Nr. 13 —·28, Nr. 16 —·58, Nr. 20 1·30. *Narożniki.* 100 szt. Nr. 3, 3·75, Nr. 4 4·50, Nr. 5 5·20. *Zasówki* do okien gałka mosiężna para 1·70, *dtto* gałka żelazna 1·25. *Zasuwy* do drzwi wpuszczane para 1·10, na wierzch 1·70, *dtto* do bram wpuszczane para 6·00—14·00, *dtto* do drzwi na wierzch para 1·20—14·—. *Klamki* żelazne z szyldami para 1·60—5·00, *dtto* mosiężne z szyldami para 3·60—20·—.

I. Do robót szklarskich:

Szyby za 1 m^2 do okien grubości $^4/_4$ tj. około 2 m/m, w oryginalnych skrzyniach 4·45, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 5·35, *dtto* grubości $^6/_4$ tj. około 3 m/m w oryginalnych skrzyniach 8·—, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 9·60, *dtto* ornamentowe i katedralne białe oraz prążkowane 11·25, *dtto* j. w. kolorowe 13·25, *dtto* matowe 14·—. *Kit* pokostowy 1 *kg* 1·10, *dtto* miniowy 1 *kg* 1·50. Za cięcie szyb nieprostokątnych i prostokątnych liczy się odpowiednio do ryzyka i pracy.

a) Kwadraturę szkła oblicza się według norm fabrycznych tj. w parzystych centymetrach, *b)* przy oszkleniach okien nowych, wymiar w świetle futryny, *c)* przy oszkleniach okien starych, miara we felcu z doliczeniem 25% za odcinki, *d)* przy szybach nieprostokątnych podług największej powierzchni. *Oszklenia* tj. robocizna z dodaniem kitu i gwoździ w warsztacie własnym 1·80, *dtto* j. w. poza obrębem warsztatu 2·50. Uwaga: O ile strona dostarcza swoje własne szkło, to *oszklenie* oblicza się jak wyżej, jednak robotę wykonuje się bez gwarancji za szkło. Przy oszkleniach konstrukcji dachowej i okien żelaznych, oraz robotach wykonywanych na drabinie, jak również szyb lustrowych do portali, koszta robocizny podwyższają się odpowiednio do rodzaju i trudności wykonania tychże.

J. Do robót zduńskich:

Kafle kolorowe ciemne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·00, *dtto* jasne 1·16, *dtto* kuchenne jasne 1·30, *dtto* kolorowe jasne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·30, *dtto* białe czeskie 1 szt. 3·00, *dtto* Skawina 2·40—2·60. *Materjał z robocizną i z dodatkami* na budowie kafle krajowe jasne 2·30, ciemne 2·10, *dtto* czeskie 3·50, *dtto* białe Hardtmuth 5·20, Skawina 4·70. *Dzwiczki* poniklowane garn. 1 szt. od 15·— do 34·—. *Kociołek* biały z miedz. licem 1 szt. 21·00. *Ruszt* 1 *kg* —·55.

K. Do okucia kuchen i pieców:

Płyty kuchenne 100 *kg* 60·—. *Pieczarnik* zwykły 1 szt. 6·—, *dtto* lepszy 1 szt. od 8·50 do 13·—. *Kociołek* z blachy pocynk. 1 szt. 15·—. *Futerał* 1 szt. od 4·— do 8·—. *Opaska* kuchenna kuta 1 szt. 13·90, *dtto* prasowana 1 szt. od 3·— do 6·—. *Lufcik* kuchenny prasow. 1 szt. —·70. *Ruszt* lany $^{15}/_{21}$ 1 szt. 1·20. *Rura dymowa* 1 szt. 1·50 do 4·—, *dtto* z kolankiem i kluczem 1 szt. 4·—. *Wentylator* żaluzjowy 15×15 1 szt. 6·50, *dtto* 15×25 8·50, *dtto* 30×30 13·—. *Drzwiczki* blaszane kuchenne 1 szt. 1·70 do 3·50, *dtto* hermetyczne czarne garnitur 5·—, *dtto* poniklowane garnitur 14·—, z płytą ochr. do 17·—, *dtto* wyciorowe pojedyncze 1 szt. 2·60, *dtto* wyciorowe podw. 1 szt. 2·80.

L. Materjały żelazne (ceny za 100 *kg*).

Blacha pocynkowana 122·— do 125·—, *dtto* żelazna 75·— do 96·—. *Dźwigary* 47·—. *Żelazo* sztabowe 45·— (cena zasadnicza), *dtto* okrągłe ponad 13 m/m średn. 49·50, poniżej 13 m/m śred. 59·—, *dtto* fasonow. do okien 62·—. *Walcówka* w buntach 54·— (cena zasadnicza). *Kątówka* 45·— (cena zas.). *Drut* palony 85·— do 100·—. *Gwoździe* zwykłe 82·— do 100·—, *dtto* sufitowe 180·—, *dtto* papowe 140·—.

M. Materjały do różnych robót:

Papa izolacyjna Kuźnickiego wag. fabr. 2·00 i 1·80 1 m^2, *dtto* dachowa 7·— do 12·— za rulon 10 m^2. *Asfalt* sztuczny (netto) 100 *kg* 12·50, *dtto* naturalny 30·—, *Ter* gazowy 1 *kg* —·40, *Karbolineum* 1 *kg* —·45. *Gudron* naturalny „Trynidat“ 100 *kg* 75·—, *dtto* sztuczny 100 *kg* 40·—. *Płyty* izol. do fudamentów 5 m/m 1 m^2 1·80.

Cennik płac godzinowych

ustalony z ważnością od dnia 16 lipca 1928 roku:

Płace godzinowe:

Murarz lub cieśla ukwalifikowany .	maximum	1·70 zł.
" " " " . .	minimum	1·25 "
Pomocnik	maximum	0·85 "
"	minimum	0·60 "
Kobieta lub chłopak		0·50 "

Wynagrodzenie koźlarzy; Za wyniesienie 1000 sztuk cegieł z odległości do 35 *m* do fundamentu, suteren i parteru płaci się 3·40 zł., za każde piętro dodaje się 1·70 zł.

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego 4.

Zaproszenie

Z dniem 1 stycznia 1929 przyznajemy

w dziale ogłoszeń

indywidualnie wedle ich rozmiarów

bardzo znaczne rabaty

na ogłoszenia roczne (12-krotne) zgłoszone

najdalej do 1 grudnia 1928

(wraz z odnośnym tekstem i ew. kliszą).

Bliższe szczegóły na żądanie.

ADMINISTRACJA „BUDOWNICZEGO“
LWÓW, UL. GRODZICKICH 1.

PRACOWNIA ŚLUSARSKA
WŁADYSŁAW NEHREBECKI
Lwów, ul. Potockiego 28
wykonuje wszelkie roboty budowlane i konstrukcyjne.

S S
C C
H H
O O
D D
Y
z kamienia sztucznego dostarcza wagonowo
BRATTEL i DECET
FABRYKA WYROBÓW CEMENTOWYCH
LWÓW, UL. ZIELONA L. 73, Tel. 20-78.

FABRYKA
WYROBÓW DRZEWNYCH i PARKIETÓW
ARTUR FALTER
we Lwowie, Źródlana 11, Tel. 12-74
wyrabia:
Deszczułki posadzkowe, podłogi miękkie, drzwi, okna, listwy kielowane, opaski profilowe.
Przyjmuje również materjały surowe do wysuszenia w suszarniach specjalnie na ten cel urządzonych.

HONTSCH i Ska
S. z ogr. p.
Poznań - Rataje 108.
Budowa cieplarń, urządzeń ogrzewalnych, kotłów, oraz ogrodów zimowych, inspekta.

MASTALSKI i KONDRATOWSKI

Składy materjałów budowlanych, Lwów, ulica 3-Maja l. 2. Tel. 2-67

dostarcza: cement, gips czarny i biały, maty trzcinowe, wapno gaszone i palone, kafle, płytki posadzkowe i ścienne, rury kamionkowe, cegłę szamotową, płyty piekarskie, dachówkę, cegłę pustą, rurki drenowe i t. d.

RYDZEWSKI i Ska

PRZEDSIĘBIORSTWO TECHNICZNO-PRZEMYSŁOWE WE LWOWIE.

Biuro: ul. Kopernika 20. Tel. 29-62.

Projektuje i wykonuje:

I. INSTALACJE CIEPLNE: Ogrzewania centralne pomieszczeń. Grzanie wody. Łaźnie i urządzenia hydropatyczne. Suszarnie. Kuchnie parowe. Sterylizacje. Zastosowanie pary odlotowej i ciepła odpadkowego.
II. INSTALACJE WODOCIĄGOWE: Stacje pomp. Wieże wodne. Hydrofory. Urządzenia sanitarne.
III. PRALNIE MASZYNOWE. Zakłady dezynfekcyjne.
IV. KROCHMALNIE. Wytwórnie olejów roślinnych. Młyny.
Projekty, kosztorysy, porady, ekspertyzy.

Eck Isser, skład drzewa materjałowego, Lwów, ul. Jakóba Hermana 20 (róg Wybranowskiego 4), tel. 42-24.

„Glińsko“, wyroby kafli piecowych i kuchennych, Lwów, ul. Zielona 7. tel. 55-00.

N. Heller, Kałusz, dostawa po cenach fabrycznych papy dachowej wagonowo i detalicznie z firmy Ska Akc. Emil Kuźnicki, Oświęcim.

„Kamienie sztuczne“, Sp. z o. o. w Krakowie, ul. Studencka 8. Wytwórnia posadzek ksylolitowych. Reprezentacja na Województwo Lwowskie Inż. Z. Hescheles, Lwów, ul. Piłsudskiego 14.

Bracia Kirschbaum, dostawa materjałów budowlanych, Lwów, Legjonów 29, Tel. 36-47.

Lustman Pinkas, składy drzewa budowlanego, Lwów, ul. Gródecka 37, tel. 13-32 i 34-08.

L. Mandel, Wytwórnia kamieniarsko-rzeźbiarska, Lwów, ulica Pilichowska l. 16.

Z. Moschkowitz, Bielsko, płytki glazurowane, kamionkowe, kafle i wyrób sztucznego kamienia.

Bracia Mund, materjały budowlane, Lwów, ul. Sykstuska 23, telefon 5-78.

Rodakowski Zygmunt, instalacje wodociągowe, Lwów, ul. Gołąba 15, tel. 7-02.

Prosimy o wyrównanie zaległości za prenumeratę i ogłoszenia, oraz o odnowienie prenumeraty za II. półr. 1928. *Administracja „Budowniczego“.*

Dla nadchodzącego ruchu budowlanego!

Farby i lakiery, wszelkie w zakres malarstwa i lakiernictwa wchodzące.

Ter kamienno-węglowy.

Karbolineum.

Papa dachowa i fundamentowa, fabryki „Kuźnickiego“.

Papier szklisty „Seligmana“.

Klej kostny „Strem“.

Gips alabastrowy zagraniczny.

S. DIESENDORF

Lwów, ul. Słoneczna 5.

Telefon 13-62. — Telegr. „Farbochemia“.

Warunki korzystne wedle umowy.

Nagrodzony złotym medalem na Wystawie Targów Wschodnich we Lwowie 1926 r.

HYDROFUGE „KASTOR“

BRACI FOBER w BRUKSELI

znakomity środek zabezpieczający od wilgoci, przeciekania, wstrzymywania wody we wszystkich wypadkach, jako to: izolacji rezerwoarów, murów, kanałów, basenów, tuneli, tarasów, fasad, szczytów i fundamentów

HYDROFUGE „KASTOR“ dodaje się jako domieszkę do zaprawy cementowej. — Posiada na składzie

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE

MAURYCY KARSTENS

WARSZAWA, UL. KOSZYKOWA Nr. 7, Tel. 27-95.

ODDZIAŁY:

W POZNANIU, „Materjał Budowlany“ S. Mielżyńskiego Nr. 23, Tel. 29-76 i 38-74,
W KRAKOWIE, Biuro Budowlane „KASTOR“, plac Kleparski Nr. 5, Tel. 218,
W KATOWICACH (Śląsk), WPan Kazimierz Wretowski, inż., ul. Gen. Zajączka Nr. 19.

Wydawca: Stow. zaw. bud., kierow. robót, techników i przemysł. budowlanych we Lwowie. — Odpowiedzialny redaktor: Dr. Juljusz Stachy.

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.